

Słowniczek dla młodzieży i dorosłych

Przy tworzeniu słowniczka wykorzystano materiały z następujących źródeł: Wikipedia, CC BY-SA, **Przewodnik po otwartości dla organizacji pozarządowych**, Creative Commons Polska, <http://ngoteka.pl/handle/item/125>, CC BY 3.0 PL, **Pierwsza pomoc w prawie autorskim**, Fundacja Nowoczesna Polska, <http://prawokultury.pl/publikacje/pierwsza-pomoc/>, CC BY-SA 3.0 PL, **Słowniczek pojęć związanych z internetem**, Grzegorz Pruszczyk, Kamil Śliwowski, <http://www.ceo.org.pl/pl/szkolazklasa2zero/news/bezpieczenstwo-w-sieci>, CC BY-SA 3.0 PL.

- **abonament radiowo-telewizyjny**: opłata mająca na celu umożliwienie realizacji misji publicznej telewizji i radia.
- **adaptacja**: przekształcenie i przystosowanie utworu do innych funkcji z zachowaniem najważniejszych treści (np. przekształcenie powieści w film fabularny).
- **AdBlock**: jedno z najpopularniejszych rozszerzeń do przeglądarek internetowych, automatycznie blokuje i usuwa reklamy ze stron internetowych. Zwiększa wygodę i bezpieczeństwo korzystania z sieci. Ogranicza przepływ informacji o historii przeglądania.
- **administrator danych osobowych**: jednostka (osoba, podmiot gospodarczy, instytucja, itp.) decydująca i podejmująca działania związane z przetwarzaniem danych osobowych. Nałożony jest na nią obowiązek informacyjny (konieczność podania danych teleadresowych). Zobowiązana jest do staranności w przetwarzaniu danych w celu ochrony interesów osób, których dane posiada, oraz do aktualizowania danych i zaprzestania przetwarzania danych na żądanie.
- **adres IP**: IP to protokół komunikacyjny używany powszechnie w Internecie i sieciach lokalnych. Adres IP to liczba, która jest nadawana każdemu urządzeniu lub grupie urządzeń połączonych w sieci. Służy on ich identyfikacji. Jeden adres publiczny może być współdzielony przez wiele komputerów połączonych w podsieć. W takiej sytuacji każdy komputer w podsieci ma adres z puli adresów prywatnych. Większość komputerów korzysta z adresów IP przydzielanych dynamicznie, tylko w czasie podłączenia komputera do sieci. Po jego wyłączeniu dany adres IP może zostać przypisany innemu urządzeniu.
- **adserver**: system informatyczny umożliwiający emisję i zarządzanie internetowymi kampaniami reklamowymi, a także raportowanie i analizę wyników kampanii. Nazwa utworzona z połączenia słów advertisement (ang. reklama) i server.
- **advertorial**: płatna reklama w gazecie przypominająca wyglądem artykuł prasowy.
- **AdWords**: system reklamowy stworzony przez Google. Pozwala m.in. na wyświetlenie linków sponsorowanych i boksów reklamowych w wynikach wyszukiwania wyszukiwarki Google. Dzięki temu inne firmy mogą tworzyć kampanie linków sponsorowanych na podstawie słów kluczowych wpisywanych przez użytkowników i tematyki odwiedzanych przez nich stron Internetowych.

- **alfabet Braille’a:** alfabet składający się ze znaków, stworzonych z wypukłych kropek, możliwy do odczytania przez osoby niewidome.
- **algorytm:** ciąg jasno definiowanych kroków, które musimy wykonać, aby osiągnąć pożądaną cel. Zadaniem algorytmu jest przeprowadzenie systemu z pewnego stanu początkowego do pożądanego stanu końcowego. Algorytm może zostać zaimplementowany w postaci programu komputerowego.
- **analiza:** badanie poszczególnych elementów danego zjawiska, problemu, tekstu kultury.
- **anonimowość:** brak możliwości zidentyfikowania osoby.
- **aplikacja:** (in.program użytkowy) konkretny, ze względu na oferowaną użytkownikom funkcjonalność, element oprogramowania użytkowego.
- **asymetria informacji:** zachodzi w procesie wymiany informacji. Sytuacja, w której jedna strona wie więcej, posiada więcej informacji, niż druga.
- **audiodeskrypcja:** opis słowny warstwy wizualnej utworu.
- **audycja:** samodzielna część programu radiowego lub telewizyjnego. Np. serwis informacyjny, reportaż, lista przebojów. Potocznie: program.
- **autonomia informacyjna:** ważny aspekt prywatności, prawo do samodzielnego decydowania o ujawnianiu informacji na swój temat oraz do kontrolowania informacji dotyczących własnej osoby, którymi dysponują inni.
- **autoryzacja:** zgoda osoby udzielającej informacji na opublikowanie jej słów; także: wspólne z nią ustalenie ostatecznego kształtu wypowiedzi.
- **autostart:** automatyczne uruchomienie programu po włączeniu systemu operacyjnego komputera. Także: automatyczne uruchomienie programu po rozpoznaniu nośnika, na którym jest zapisany, przez system operacyjny (np. po włożeniu płyty CD do napędu).
- **awatar:** wizualna reprezentacja uczestnika mediów społecznościowych. Może być prostą grafiką (np. na forach), zdjęciem (np. na portalach społecznościowych) lub też skomplikowanym trójwymiarowym modelem (np. w grach). Awatarowi zwykle towarzyszy nick.
- **bajt:** powszechnie przyjęta jednostka miary ilości informacji stosowana w informatyce. Powszechnie przyjęto, że składa się z 8 bitów. Przyjęty zapis skrótowy to wielka litera „B”.
- **bańka filtrująca:** (ang. filter bubble), sytuacja, w której na skutek działania określonego algorytmu osoba korzystająca z sieci otrzymuje wyselekcjonowane informacje, dobrane na podstawie informacji dostępnych na jej temat, takich jak lokalizacja czy historia wyszukiwania.
- **bańka informacyjna:** zjawisko we współczesnej kulturze medialnej. Zachodzi, gdy odbiorca ma cały czas do czynienia z przekazami wyrażającymi podobne poglądy czy wartości. Zamyka go to na konfrontację z innymi punktami widzenia. „Bańka informacyjna” tworzy się w wyniku naszych przyzwyczajeń (np. zagłębienia do jednego portalu informacyjnego czy czasopisma), działania mechanizmów wyszukiwarek, dominujących linii redakcyjnych i wielu innych czynników.
- **Better Privacy:** wtyczka do przeglądarek internetowych, która zarządza flash cookies i umożliwia ich skuteczne usuwanie np. przy zamykaniu przeglądarki.
- **bezpieczeństwo w sieci:** badanie poszczególnych elementów danego zjawiska, problemu, tekstu kultury.

- **bibliografia przedmiotowa:** wykaz publikacji na określony temat. Bibliografie przedmiotowe dołączane są do publikacji naukowych, by przedstawić obszar wiedzy, na którym opierał się naukowiec.
- **biblioteka cyfrowa:** zbiór publikacji, udostępnianych poprzez stworzony w tym celu portal internetowy. Biblioteki cyfrowe bardzo często działają przy tradycyjnych bibliotekach, które pracują nad digitalizacją swoich zbiorów i chcą ułatwić czytelnikom docieranie do nich.
- **bit:** najmniejsza jednostka informacji w informatyce i komunikacji cyfrowej. Może przyjąć tylko dwie wartości odpowiadające np. dwóm stanom przełącznika otwarty albo/zamknięty, lub liczbom 0 albo 1. Dzięki temu może być fizycznie "interpretowany" przez urządzenia elektroniczne, takie jak procesory komputerów. Przyjęty zapis skrótowy to mała litera „b”.
- **blog:** rodzaj strony internetowej zawierającej odrębne, uporządkowane chronologicznie wpisy. Blogi umożliwiają zazwyczaj kategoryzację wpisów oraz ich komentowanie przez czytelników.
- **booksprint:** forma współpracy, polegająca na bardzo szybkim (od kilku godzin do kilku dni) stworzeniu książki przez zespół autorów. Zwykle zespół ten zbiera się przez internet, a książka wydawana jest w formie elektronicznej.
- **cenzura:** kontrola informacji. Cenzura prewencyjna to kontrola podejmowana przez publikacją tekstu lub innego utworu.
- **cenzura internetu:** próby wprowadzenia odgórnego, kontrolowanego przez państwo, filtrowania treści w Internecie. W mniejszym lub większym stopniu wprowadzone w wielu krajach (Chiny, Iran, Włochy, Wielka Brytania).
- **certyfikat strony:** elektroniczny podpis strony internetowej, niezbędny do nawiązania połączenia <https://>.
- **chmura obliczeniowa:** model, w którym użytkownik może korzystać z danej usługi (np. gry, bazy danych, przechowywania plików) bez konieczności kupowania sprzętu ani oprogramowania: dane przechowywane są na serwerze dostawcy usługi.
- **ciasteczka:** (ang. cookie), małe pliki tekstowe zapisywane na dysku użytkownika podczas korzystania ze stron WWW, które zapamiętują określone informacje o ustawieniach przeglądarki (np. wybrany język strony WWW, dane logowania) lub przesyłają pewne informacje z powrotem na serwery danej strony (np. ustawienia zabezpieczeń lub produkty w koszyku w sklepie internetowym). Ciasteczka mogą narażać użytkownika na wiele zagrożeń, gdyż działają w sposób niewidoczny i mogą zapamiętywać wiele wrażliwych informacji. Nowelizacja prawa telekomunikacyjnego nałożyła na właścicieli stron WWW obowiązek zamieszczenia w widocznym miejscu informacji o tym, że witryna korzysta z ciasteczek, oraz wskazówek na temat tego, jak można wyłączyć ich obsługę.
- **CookieMonster:** rozszerzenie do przeglądarek internetowych, pozwala bardzo dokładnie kontrolować ciasteczka i to, jakie strony (i na jak długo) mogą je ustawiać.
- **copyleft:** narzędzie pozwalające na reprodukcję wolnej licencji w kolejnych utworach zależnych. Mechanizm copyleftu nakłada na twórcę dzieła zależnego obowiązek udostępnienia go na tej samej licencji, na jakiej udostępniono oryginalny utwór. Przykładem stosowania zasady copyleft jest licencja CC BY-SA.
- **copyright trolling:** wykorzystywanie istniejących procedur ochrony prawa autorskiego w sytuacjach, które nie podlegają takiej ochronie.
- **crackowanie:** (inaczej: cracking), niezgodna z prawem działalność, polegająca na łamaniu zabezpieczeń występujących w programach. Umożliwia dokonywanie różnych przestępstw za pośrednictwem technologii informatycznych.

- **Creative Commons:** amerykańska organizacja pozarządowa, która stworzyła własny system licencji i zajmuje się jego rozwijaniem. Licencje Creative Commons to gotowe rozwiązania prawne, z których można skorzystać od razu bez żadnego przygotowania prawniczego. Skorzystanie z licencji z punktu widzenia twórcy polega na oznaczeniu nią swojego utworu. Powoduje to udzielenie każdemu zezwolenia na korzystanie z tego utworu w zakresie określonym w licencji.
- **crowdfunding:** (inaczej: finansowanie społecznościowe), internetowe pozyskiwanie środków na realizację jakiegoś projektu od dużej liczby osób wpłacających niewielkie kwoty. Crowdfunding staje się coraz bardziej popularny, ponieważ umożliwia zdobycie finansowania niezależne od wielkich wydawców, wytwórni i sponsorów, często narzucających warunki współpracy.
- **crowdsourcing:** sposób realizowania różnych działań poprzez dzielenie ich na mniejsze czynności, możliwe do wykonania online i powierzenie ich dużej grupie ludzi. Nabór chętnych do włączenia się w prace jest otwarty. Crowdsourcing umożliwia wszystkim użytkownikom internetu uczestnictwo w zadaniach, które kiedyś były zarezerwowane dla wąskiej grupy specjalistów.
- **cyberbullying:** (inaczej: cyberprzemoc, agresja elektroniczna) zachowania agresywne i przemoc, dokonywane za pośrednictwem mediów telekomunikacyjnych, zwłaszcza Internetu. Może przybierać formę: prześladowania, zastraszania, uporczywego wyśmiewania się i złośliwości, stalkingu itd.
- **cyberprzemoc:** (inaczej: agresja elektroniczna), stosowanie przemocy poprzez: prześladowanie, zastraszanie, nękanie, wyśmiewanie innych osób przy pomocy narzędzi typu elektronicznego, np. SMS, e-mail, witryny internetowe, fora dyskusyjne. Osobę dopuszczającą się takich czynów określa się stalkerem.
- **cyfrowy ślad:** informacje na temat aktywności konkretnych osób w sieci, magazynowane na serwerach dostawców internetu i właścicieli stron. Tworzą go m.in. zdjęcia, informacje o kupionych produktach, nicki, wpisy na blogach, ale również dane, które zostawiamy w sieci mimowolnie, np. adres IP czy informacja o systemie operacyjnym, z którego korzystamy.
- **cytat:** włączanie urywków utworów lub całości drobnych utworów do własnego dzieła.
- **DAISY:** (ang. Digital Accessible Information System) – standard zapisu książek elektronicznych stworzony dla potrzeb osób niewidomych i innych mających problemy w czytaniu. Książka mówiona powstała na potrzeby osób, które mają utrudniony dostęp do książki drukowanej. Są to przede wszystkim osoby niewidome, ale także dyslektycy, analfabeci, czy osoby o ograniczonych możliwościach motorycznych.
- **dane osobowe:** wszelkie informacje dotyczące określonej osoby fizycznej (czyli zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania). Nie mamy do czynienia z danymi osobowymi wówczas, gdy informacja dotyczy instytucji (np. firmy), grupy osób, osoby fikcyjnej (np. postaci literackiej) czy takiej, której nie jesteśmy w stanie rozpoznać. Dane osobowe podlegają ochronie i nie mogą być zbierane bez odpowiedniej podstawy prawnej (np. zgody osoby, której dotyczą).
- **dane osobowe wrażliwe:** dane osobowe, które podlegają szczególnej ochronie. Należą do nich informacje o rasie, pochodzeniu etnicznym, poglądach politycznych, przekonaniach religijnych, stanie zdrowia, przynależności partyjnej, związkowej lub wyznaniowej, kodzie genetycznym, nałogach, życiu seksualnym, skazaniach i orzeczeniach dotyczących mandatów i kar.
- **dane telekomunikacyjne:** informacje o połączeniach telefonicznych: billingi – czas trwania rozmów oraz numery telefonów, z którymi połączono się, adres miejsca, z którego połączenie zostało wykonane.

- **dane wejściowe:** zbiór danych, na którym pragniemy przeprowadzić jakąś operację algorytmiczną.
- **dane wyjściowe:** zbiór danych, będący wynikiem operacji algorytmicznej. Powstaje poprzez określone przez algorytm przekształcenia jakiegoś zbioru danych (danych wyjściowych).
- **digitalizacja:** działanie polegające na przeniesieniu materiałów zapisanych w postaci analogowej do formatu cyfrowego.
- **dobra osobiste:** dotyczą prywatnej sfery życia. Są nimi w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, zdrowie, życie psychiczne, rodzinne i prywatne, kultura osoby zmarłej oraz poczucie przynależności do określonej płci.
- **dobra publiczne:** zadowalają potrzeby wspólne. Nie ma możliwości wyłączenia ich z konsumpcji (nie można np. zakazać ich używania) oraz nie powodują konkurencji (korzystanie z nich jest nieograniczone). Nie podlegają regułom rynkowym i nie mogą być skomercjalizowane.
- **dobro niematerialne:** przykładem dóbr niematerialnych są dobra osobiste, przedmioty własności intelektualnej, pieniądze, różne postacie energii.
- **dogmatyk:** konsekwentnie trzyma na określonym stanowisku i jest niechętny do najmniejszej choćby jego zmiany, nawet pomimo przekonujących kontrargumentów. Czasem nie chce wysłuchać osób mających inne zdanie lub forsuje język dyskusji charakterystyczny dla własnych poglądów.
- **domena publiczna:** zbiór utworów będących dobrem wspólnym, do których prawa autorskie wygasły (np. utwory Chopina) oraz utwory, które nigdy nie były chronione, bo zostały stworzone przed powstaniem prawa autorskiego.
- **dostępność:** możliwość używania rzeczy, budynku lub strony www przez możliwie największą liczbę osób, niezależnie od ich umiejętności lub możliwości.
- **dozwolony użytek:** możliwość nieodpłatnego korzystania z dzieła bez zgody posiadacza praw majątkowych. Dozwolony użytek osobisty oznacza możliwość korzystania z dzieła, jak również kopiowanie go na użytek własny lub osób bliskich. Istnieje także dozwolony użytek publiczny, z którego korzystają biblioteki, muzea, archiwa i szkoły.
- **DRM:** oprogramowanie i sprzęt mające uniemożliwić działania niezgodne z prawem autorskim lub warunkami serwisu/ wolą producenta. DRM stosuje się w muzyce, filmach, grach i innych mediach. Opiera się na mechanizmach kryptograficznych, zabezpieczając np. przed nieautoryzowanym odczytem lub skopiowaniem.
- **dyskryminacja:** traktowanie pewnych osób lub grup społecznych w inny sposób, zwykle mniej sprawiedliwy, niż innych osób i grup. W Konstytucji RP został zapisany zakaz dyskryminacji w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym (art. 32).
- **dziedzictwo kulturowe:** zbiór rzeczy, obiektów, budynków i zjawisk posiadających historyczną, estetyczną, archeologiczną, naukową, etnologiczną lub antropologiczną wartość, uznawany za godny ochrony prawnej dla dobra społeczeństwa i jego rozwoju.
- **Edge Rank:** algorytm stosowany przez portal Facebook, decydujący o wyświetlaniu i pozycji wpisów publikowanych na tablicach użytkowników. Podstawą jego działania są współczynniki: intensywności interakcji między użytkownikami, rodzaju aktywności oraz jej aktualności.

- **edutainment:** (z ang. education: edukacja + entertainment: rozrywka); ogólnie: wszelkie działania łączące edukację z rozrywką; przekazywanie treści edukacyjnych połączonych z rozrywką lub całkowicie ukrytych w różnych formach rozrywki i zabawy, takich jak np. quizy lub seriale; stosowane często w mediach do masowego przekazywania wiedzy lub kształtowania postaw społecznych; patrz także -> infotainment.
- **emotikony:** znaki emocji tworzone głównie za pomocą znaków interpunkcyjnych i liter alfabetu łacińskiego, np.: :-), ^-^, ;P.
- **eskapistą:** niechęć podejmuje dyskusję, ucieka od konieczności przyjęcia jakiegoś stanowiska oraz konfrontacji z innymi poglądami.
- **ethernet:** standardy budowania sieci internetowych, zwłaszcza lokalnych. Obejmują specyfikację przewodów oraz przesyłanych nimi sygnałów. Ethernet opisuje również formaty pakietów danych oraz normy dotyczące warstwy fizycznej.
- **etyka:** namysł nad wartościami i moralnością (m. in. jej źródłami, racjonalnymi podstawami itp.). Jest czym innym niż sama moralność, którą można sprowadzić do wskazań takich jak "nie kłam", "nie rób drugiemu, co tobie niemiłe". Etyka poddaje te proste zasady w wątpliwość, sprawdza, czy są słuszne i uniwersalne.
- **etyka dziennikarska:** zbiór zasad, których powinni przestrzegać dziennikarze, m.in. dążenie do prawdy, bezstronność i uczciwość, szacunek, toleracja, oddzielenie informacji od komentarza.
- **Eurydice:** (z ang. education: edukacja + entertainment: rozrywka); ogólnie: wszelkie działania łączące edukację z rozrywką; przekazywanie treści edukacyjnych połączonych z rozrywką lub całkowicie ukrytych w różnych formach rozrywki i zabawy, takich jak np. quizy lub seriale; stosowane często w mediach do masowego przekazywania wiedzy lub kształtowania postaw społecznych; patrz także -> infotainment.
- **eye catcher:** (ang.) element przyciągający wzrok.
- **FAQ:** (ang. frequently asked questions - najczęściej zadawane pytania), zbiór pytań i odpowiedzi na nie, zwykle służący jako pomoc w rozwiązywaniu problemów użytkowników serwisów internetowych i innych narzędzi informatycznych.
- **FlashBlock:** rozszerzenie do przeglądarek internetowych domyślnie blokujące wszystkie filmiki typu flash na stronach internetowych, pozwalające je uruchomić jednym kliknięciem myszki.
- **Flash cookies:** informacje przechowywane na komputerze przez wtyczkę Flash do przeglądarki. Zwykle wykorzystywane są podobnie jak standardowe ciasteczka, ale stanowią znacznie poważniejsze zagrożenie dla prywatności. Flash cookies pozwalają na zbieranie bardziej szczegółowych danych i znacznie większej ich liczby niż inne rodzaje ciasteczek. Mogą przesyłać informacje do zdalnego serwera bez wiedzy użytkownika czy użytkownika i nigdy nie wygasają.
- **floodowanie:** (z ang. flood - powódź), wielokrotne wysyłanie tej samej wiadomości lub wiadomości pustych, zniekształconych lub nieczytelnych. Zdarza się przede wszystkim na forach internetowych i w komentarzach pod artykułami czy postami. Zwykle ma na celu zdezorientowanie dyskutantów lub przerwanie rozmowy. Takie zachowanie jest nieuprzejme i łamie zasady netykiety.
- **formaty JPG i JPEG:** formaty obrazów rastrowych, najlepiej sprawdzające się przy zapisie fotografii oraz obrazów naturalnych (pejzaży, portretów itp.), w których barwy płynnie przechodzą i w których nie ma wiele ostrych krawędzi czy drobnych detali. Przy zapisie w tych formatach dokonywana jest stratna kompresja, co sprawia, że część informacji zostaje bezpowrotnie utracona.
- **format AI:** zamknięty format dwuwymiarowej grafiki wektorowej, stworzony przez Adobe. Domyślny format zapisu w programie Adobe Illustrator.

- **format BMP:** format pliku z grafiką bitmapową. Zwykle zawiera w sobie prostą kompresję bezstratną oraz informację o użytych kolorach.
- **format CDR:** zamknięty format dwuwymiarowej grafiki wektorowej, stworzony przez Corel Corporation. Domyślny format zapisu w programie Corel Draw.
- **format DOC:** (.doc – od ang. document, dokument) – format plików tekstowych firmy Microsoft, podstawowy dla starszych edycji programu Microsoft Word (sprzed 2007 roku). Pozwala na różnorodne formatowanie tekstu, stosowanie wielu stylów, czcionek, podziałów, diagramów, ilustracji itp. oraz na wielokrotne edycje pliku. Pliki w nim zapisywane są cięższe od tych w nowszym formacie DOCX.
- **format DOCX:** format plików tekstowych firmy Microsoft, podstawowy dla obecnie wydawanych edycji programu Microsoft Word (od 2007 roku). Pliki w nim zapisywane są lżejsze od tych w formacie DOC, jednak ich odczytanie jest niemożliwe w starszych wersjach programu Word. Pozwala na różnorodne formatowanie tekstu, stosowanie wielu stylów, czcionek, podziałów, diagramów, ilustracji itp. oraz na wielokrotne edycje pliku.
- **format EPS:** (.ang. encapsulated postscript) format plików, umożliwiający osadzenie grafik wektorowych w innych dokumentach.
- **format EPUB:** otwarty standard, oparty na języku XML, służący do publikowania elektronicznych książek (e-booków). Tworzone w nim książki nie mają podziału na strony, choć istnieje możliwość wyświetlania na marginesie numeru strony pochodzącego z książki drukowanej. Format ten jest coraz szerzej stosowany w czytnikach książek elektronicznych.
- **format FLAC:** format bezstratnej kompresji dźwięku z rodziny kodeków Ogg (tej samej co Ogg Vorbis). FLAC nie usuwa żadnych danych ze strumienia audio, dzięki czemu po dekompresji otrzymujemy cyfrowy obraz dźwięku identyczny z pierwowzorem. Niezgodność z analogowym oryginałem wynika wyłącznie z konwersji analogowo-cyfrowej – ograniczona liczba bitów nie odda w 100% analogowego dźwięku.
- **format MP3:** format plików dźwiękowych, który powstaje po zastosowaniu odpowiedniej stratnej kompresji (algorytmu MP3). Utracona zostaje część informacji o dźwiękach mało uchwytnych, nieistotnych i zupełnie niezauważalnych dla ludzkiego słuchu. Przy kompresji zmniejszona zostaje również częstotliwość próbowania. Format MP3 został opatentowany, zatem swoboda jego stosowania jest ograniczona.
- **format Ogg Vorbis:** format stratnej kompresji dźwięku z rodziny kodeków Ogg. Jego schemat kompresji przedkłada jakość wynikowej fali dźwiękowej nad jej zgodność z zakodowywanym oryginałem. W przeprowadzonych testach stwierdzono, że średnia jakość dźwięku w tym formacie jest wyższa niż MP3 o tej samej przepływności. W odróżnieniu od MP3 format Ogg Vorbis nie jest opatentowany i pozostaje bezpłatny, zarówno do celów prywatnych, jak i komercyjnych. Rozszerzenie plików Ogg Vorbis to .ogg lub .oga.
- **format OpenDocument:** format plików pakietów biurowych, będący otwartym standardem ISO (Międzynarodowej Organizacji Normalizacyjnej), podstawowy dla wolnych programów Open Office i Libre Office. W swojej odmianie OpenDocument Text (ODT) jest odpowiednikiem DOCa i DOCXa – pozwala na różnorodne formatowanie tekstu, stosowanie wielu stylów, czcionek, podziałów, diagramów, ilustracji itp. oraz na wielokrotne edycje pliku.
- **format Pages:** format plików tekstowych, podstawowy dla edytora tekstu Pages firmy Apple, dostosowanego do oprogramowania iOS. Jest odpowiednikiem Windowsowego DOCXa – pozwala na różnorodne formatowanie tekstu, stosowanie wielu stylów, czcionek, podziałów, diagramów, ilustracji itp. oraz na wielokrotne edycje pliku. Niemożliwy do odczytu przez najpopularniejsze edytory tekstu – Microsoft Word i Libre Office.

- **format PDF:** (ang. Portable Document Format, przenośny format dokumentu) – format plików służący do prezentacji, przenoszenia i drukowania treści tekstowo-graficznych. Jego zastosowanie zapewnia to, że po otwarciu w innym programie nie zmieni się to, jak wyglądają poszczególne strony. PDF nie jest formatem przeznaczonym do edycji tekstu. Dlatego też nie jest odczytywany przez najbardziej popularne edytory tekstu, ale przez dedykowane mu programy, takie jak popularny Adobe Reader.
- **format PNG:** rastrowy format plików graficznych, korzystający z kompresji bezstratnej. Zapisanie obrazu w formacie PNG tworzy plik znacznie większy, niż w przypadku użycia formatu JPEG.
- **format RTF:** (Rich Text Format – ang. bogaty format tekstowy) – format plików tekstowych opracowany w 1987 r. przez Microsoft, umożliwiający bardzo podstawowe edytowanie tekstu – takie jak stosowanie podziałów akapitowych, pogrubień, kursyw, zmianę koloru czy rodzaju czcionki. RTF jest formatem domyślnych edytorów w systemie Mac OS X – TextEdit, oraz w systemie Microsoft Windows – WordPad.
- **format SVG:** otwarty format dwuwymiarowej grafiki wektorowej. Powstał z myślą o zastosowaniu na stronach WWW. W SVG oprócz standardowych obiektów (prostokąty, elipsy, krzywe) można opisywać efekty specjalne (filtry), maski przezroczystości, wypełnienia gradientowe itp., a także sposób animacji elementów. Rozszerzenia plików w formacie SVG to: ".svg" oraz ".svgz".
- **format SWF:** zamknięty format dwuwymiarowej grafiki wektorowej, stworzony na potrzeby programu Adobe Flash. Pliki SWF mogą zawierać animacje i elementy interaktywne (małe, wbudowane aplikacje). Aby mogły zostać odtworzone przez przeglądarkę internetową, konieczna jest bezpłatna wtyczka Adobe Flash.
- **format TXT:** najprostszy i najbardziej podstawowy format plików tekstowych, który umożliwia zapis tekstu, ale nie jego formatowanie. Plik tekstowy wprowadzono w początkach rozwoju technik komputerowych. Dziś nadal jest szeroko wykorzystywany, głównie jako element oprogramowania – w plikach konfiguracyjnych, dokumentacjach czy instrukcjach dla systemu operacyjnego, programów, aplikacji. Podstawowy format aplikacji Notatnik.
- **format WAV:** format plików dźwiękowych stworzony przez Microsoft oraz IBM. Przy zapisie informacji w tym formacie nie zachodzi kompresja, przez co pliki WAV zajmują zwykle bardzo dużo miejsca (około 172 kB na sekundę dla jakości CD).
- **fraza wyszukiwawcza:** zapytanie wyszukiwawcze ujęte w cudzysłów. Dzięki jej stosowaniu, system szuka całego ciągu słów z zapytania w odpowiedniej kolejności.
- **freemium:** model biznesowy, w którym produkt lub usługa (najczęściej oprogramowanie, gra komputerowa, usługa internetowa) jest dostępna za darmo, ale korzystanie z zaawansowanych funkcji lub uzyskanie niektórych wirtualnych dóbr wymaga wykupienia wersji premium.
- **free to play:** model płatności występujący w grach komputerowych, niewymagający kupna lub płatności abonamentu. System F2P polega na kupowaniu (poprzez tzw. mikrotransakcje lub za pomocą karty płatniczej) opcjonalnych dodatków do gier, w sytuacji gdy znaczna część świata gry, rozgrywki czy fabuły jest darmowa. Dodatkami tymi mogą być też różnorakie przedmioty czy umiejętności, pomagające w dalszej grze lub ją usprawniające. Przykładem takiego usprawnienia jest przyspieszenie zdobywania doświadczenia lub ulepszenie jakiejś umiejętności na określony czas. W grach F2P można dokonywać płatności również za przedmioty czy usługi – z punktu widzenia rozgrywki – niepotrzebne, jak np. nowy ubiór lub maskotka czy też zmiana koloru włosów awatara lub zmiana wystroju domu. W niektórych grach free-to-play gracze płacący za dodatkowe przedmioty i funkcje zdobywają dużą przewagę nad graczami niewydającymi pieniędzy. Takie gry określa się mianem pay-to-win („płać, aby wygrać”).

- **gatunek:** typ, odmiana czegoś. W odniesieniu do tekstów kultury: określony sposób organizacji przekazu, zależny od jego celu. Utwory tego samego gatunku mają zwykle podobną formę, wykorzystują te same konwencje.
- **gatunek medialny:** gatunek tekstów kultury, które przekazywane są za pośrednictwem mass mediów. Zaliczyć do nich można zarówno klasyczne gatunki dziennikarskie (reportaż, sprawozdanie), jak i telewizyjne (teleturniej, talk show), radiowe (audycja, słuchowisko) czy internetowe (wpis na blogu, narracja cyfrowa).
- **geolokalizacja:** określenie fizycznego położenia geograficznego osoby i urządzenia telekomunikacyjnego za pomocą systemu GPS lub adresu IP.
- **Ghostery:** wtyczka do przeglądarek internetowych, która blokuje wybrane skrypty śledzące.
- **GIODO:** Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych. Organ powołany w celu ochrony danych osobowych. Do jego zadań należy m.in. kontrola zgodności przetwarzania danych z przepisami prawa oraz rozpatrywanie skarg w sprawach ich łamania. Jest powoływany na czteroletnią kadencję przez Sejm RP za zgodą Senatu.
- **Główny Inspektor Ochrony Danych Osobowych:** organ kontrolujący zgodność przetwarzania danych z przepisami o ochronie danych osobowych.
- **Google Drive:** (Dysk Google), internetowa usługa formy Google, polegająca na udostępnieniu przestrzeni dyskowej. W jej obrębie można przechowywać i tworzyć pliki (m. in. tekstowe, arkusze kalkulacyjne, prezentacje). Usługa ta jest przydatna, gdy współpracujemy w grupie za pośrednictwem sieci. Umożliwia wspólne tworzenie jednego dokumentu.
- **PGP:** oprogramowanie implementujące PGP.
- **grafika rastrowa:** rodzaj grafiki komputerowej, w której obraz jest utworzony przez zbiór pikseli (pół o jednym określonym kolorze), znajdujących się na prostokątnej siatce.roletnią kadencję przez Sejm RP za zgodą Senatu.
- **grafika wektorowa:** rodzaj grafiki komputerowej, w której obraz jest utworzony za pomocą figur lub brył geometrycznych, znajdujących się w układzie współrzędnych.
- **grupa docelowa:** osoby, do których skierowany jest komunikat, reklama, produkt.
- **GUI:** graficzny interfejs użytkownika, środowisko graficzne (ang. Graphical User Interface); ogólne określenie dotyczące wizualnego sposobu komunikowania się komputer-użytkownik.
- **GUI:** graficzny interfejs użytkownika, środowisko graficzne (ang. Graphical User Interface); ogólne określenie dotyczące wizualnego sposobu komunikowania się komputer-użytkownik.
- **gwara:** lokalna odmiana języka. Charakterystyczna dla grupy ludności (zwłaszcza wiejskiej) zamieszkującej określone terytorium. Podstawą gwary jest język ogólny, z którego wyodrębnia się poprzez odrębności fonetyczne i leksykalne.
- **hackaton:** wydarzenie, podczas którego programiści komputerowi i inni specjaliści (np. graficy) intensywnie pracują nad nowymi projektami informatycznymi. Zwykle trwa od jednego do siedmiu dni. Słowo hackaton powstało poprzez połączenie słów hakować i maraton.
- **hakowanie:** pomysłowe kombinowanie oraz dogłębne poznawanie danej rzeczy w celu jak najlepszego jej wykorzystania. Hakowanie zawsze łączyło się przede wszystkim z działalnością miłośników programowania, którym sprawia przyjemność informatyczne majsterkowanie.

- **hasło główne:** w języku porządkowania informacji oznacza jedną z kluczowych, podstawowych kategorii podziału elementów bazy danych (np. książek w bibliotece).
- **hasło przedmiotowe:** hasło ułatwiające znalezienie dokumentów o podobnej treści. Oznacza się nimi publikacje w katalogach bibliotecznych, aby ułatwić ich wyszukiwanie.
- **hejt:** komunikat wymierzony przeciwko komuś, mówiący o niechęci lub braku aprobaty, często niezbyt sprecyzowanej. Zazwyczaj wyrażony jest ostrymi słowami; bywa, że wulgarnymi
- **hejter:** osoba posługująca się hejtem, wymierzająca komunikaty przeciwko komuś
- **hierarchiczna struktura danych:** sposób uporządkowania informacji w komputerze, polegający na określeniu hierarchicznych zależności pomiędzy nimi. Typowym jej przykładem jest system plików komputera: składa się z określonych folderów, znajdujących się zwykle w folderach wyższego rzędu.
- **higiena informacyjna:** zasady postępowania w sytuacjach udostępniania informacji (w tym w środowisku cyfrowym). Stosuje się je w celu ochrony przed zagrożeniami np. utratą prywatności, danych, inwigilacją itp. Zgodnie z zasadami higieny informacyjnej należy np. kasować ciasteczka po wylogowaniu z serwisów społecznościowych ani nie podawać swoich danych osobowych każdemu, kto o nie prosi.
- **hipertekst:** 1) sposób organizacji treści, polegający na zastosowaniu odsyłaczy. Kierują one użytkownika do innych materiałów, które nawiązują do informacji prezentowanych wcześniej. Umożliwia to odbiorcy swobodne poruszanie się pomiędzy treściami. Przykładem hipertekstu jest artykuł na stronie www połączony z innymi za pomocą linków. 2) tekst tak uporządkowany.
- **host:** dowolna maszyna (np. komputer), która posiada własny adres IP oraz uczestniczy w wymianie danych lub udostępnia usługi sieciowe poprzez sieć komputerową.
- **HTTPS Everywhere:** wtyczka do przeglądarek internetowych, która automatycznie włącza protokół HTTPS tam, gdzie istnieje taka możliwość.
- **identyfikacja wizualna:** narzędzie służące kreowaniu wizerunku marki i wyróżnieniu jej na rynku od konkurencji. Składają się na nią: logo, czcionki i kolorystyka, strona internetowa oraz druki (np. wizytówki lub papier firmowy).
- **infografika:** przystępna i przejrzysta prezentacja danych, wiedzy lub informacji w formie grafiki.
- **infomercial:** reklamowa audycja wideo w formie talk-show. Nazwa pochodzi od słów informacja i ang. commercial – reklama.
- **infotainment:** (z ang. information – informacja, połączone z entertainment – rozrywką), zjawisko zacierania różnic pomiędzy przekazami informacyjnymi i rozrywkowymi. Obserwujemy je we współczesnych mediach.
- **instalacja:** proces polegający na skopiowaniu plików aplikacji na dysk komputera użytkownika z jednoczesnym dostosowaniem ustawień instalowanego programu do warunków sprzętowych oraz systemu operacyjnego. Przeprowadzany jest przez specjalny program lub skrypt instalacyjny, dostarczany na nośniku takim jak płyta czy pamięć przenośna lub pozyskiwany przez sieć.
- **integralność tekstualna:** pojęcie mające być alternatywą wobec pojęcia prywatności, wprowadzone przez amerykańską badaczkę Helen Nissenbaum; ponieważ określanie stałych norm i granic prywatności jest bardzo trudne (szczególnie w kulturze cyfrowej), Nissenbaum proponuje, aby konieczny zakres ochrony prywatności był rozpoznawany zawsze w określonym kontekście i odpowiednio do sytuacji.

- **integralność utworu:** jedno z osobistych praw autora, nakazuje zachowanie w nie-naruszonym kształcie formy i treści utworu.
- **interaktywność:** odbieranie przez urządzenie elektroniczne bodźców od użytkownika i reagowanie, odpowiadanie na nie.
- **interfejs:** część systemu operacyjnego odpowiedzialna za komunikowanie się z użytkownikiem. Interakcja ta może odbywać się za pomocą tekstu i klawiatury, grafiki i kursora lub ruchów palca na ekranie – przetwarzane są sygnały użytkownika i maszyny.
- **interpretacja:** całościowe wyjaśnienie, wytłumaczenie jakiegoś zjawiska, problemu, tekstu kultury. Przy tworzeniu interpretacji należy brać pod uwagę wszystkie elementy dzieła. Interpretacja tekstu kultury często polega na umieszczeniu go w kontekście innych, podobnych pod pewnymi względami utworów.
- **ISP:** (Internet Service Provider) podmiot oferujący usługę dostępu do sieci Internet.
- **jednostka ppi:** (ang. pixels per inch) – liczba pikseli przypadająca na cal długości. Jednostka stosowana do określania rozdzielczości obrazów rastrowych.
- **język migowy:** język, którym posługują się osoby głuche, przekazuje znaczenia za pomocą gestów. Język migowy jest odrębny od języków narodowych, ma np. swoją własną gramatykę.
- **język naturalny:** 1)język stosowany przez ludzi do komunikacji interpersonalnej, 2) język powstały w drodze historycznego rozwoju określonych grup etnicznych, narodowych, w odróżnieniu od języków sztucznych.
- **język wrogości:** wyrażanie negatywnych uczuć (np. pogardy, niechęci) w stosunku do jakiejś osoby lub grupy.
- **kanał informacji:** (inaczej: kanał komunikacyjny) połączenie pozwalające na komunikację pomiędzy dwoma osobami, służy wymianie informacji, np. kable telefonu, stronica książki, fale radiowe. Kanał informacji to co innego niż medium: zwykle dane medium (środek komunikacji, np. telewizja) wykorzystuje pewne kanały informacyjne do nadawania określonych przekazów.
- **kapitał społeczny:** suma umiejętności takich jak: nawiązywanie i podtrzymywanie znajomości, zaufanie, świadomość norm, pozwalających na satysfakcjonujące funkcjonowanie w zorganizowanej grupie (np. społeczeństwie czy klasie szkolnej). Sieć wzajemnych powiązań społecznych, na podstawie których buduje się pozycję w grupie i poza nią. Sieć ta jest także podstawą zdobywania kolejnych kompetencji społecznych.
- **kapsułkowanie:** opakowanie danych w określone nagłówki, odpowiadające kolejnym protokołom. Dzięki temu procesowi pakiety danych mogą najpierw zostać łatwo przekierowany do adresata (nagłówki IP), następnie może zostać zagwarantowane ich dostarczenie i odbiór w dobrej kolejności, a wreszcie przekazać mu za ich pomocą żądanie, plik czy wiadomość (protokoły warstwy aplikacji).
- **katalog biblioteczny:** zbiór informacji o tytułach, autorach i szczegółach wydania dzieł, jakie posiada biblioteka. Współcześnie coraz częściej jest udostępniany przez internet.
- **Kickstarter:** jeden z największych amerykańskich portali crowdfundingowych (por. crowdfunding), założony w 2009 roku. Prowadzone są na nim zbiórki funduszy na różne cele, np. tworzenie filmów, gier komputerowych, wynalazków, albumów muzycznych i wiele innych. Najpopularniejszemu projektowi udało się zebrać aż ponad 10 milionów dolarów.

- **kod CVC:** kod weryfikacyjny karty, który jest wydrukowany na odwrocie karty debetowej lub kredytowej. W przypadku większości kart (np. Visa, MasterCard czy kart bankowych) są to trzy ostatnie cyfry wydrukowane na pasku podpisu na odwrocie karty.
- **komercyjne użycie:** korzystanie w celach handlowych, zarobkowych.
- **kompresja:** polega na zmianie sposobu zapisu informacji tak, aby zmniejszyć jej powtórzenia. Jej celem jest wyrażenie tych samych informacji, lecz za pomocą mniejszej liczby bitów.
- **kompresja bezstratna:** kompresja, która odbyła się przy użyciu metody gwarantującej odtworzenie informacji z postaci skompresowanej do postaci oryginalnej.
- **kompresja stratna:** kompresja, w trakcie której tracona jest część mniej istotnych informacji. Uniemożliwia to odtworzenie oryginalnej postaci pliku.
- **komputerowa edycja zdjęć cyfrowych:** zmiana wyglądu zdjęcia w programie graficznym.
- **komunikacja (komunikowanie się):** proces przekazywania (wymiany) informacji między jego uczestnikami. Osoba przekazująca informację to nadawca, a odbierająca ją – odbiorca
- **komunikacja niewerbalna:** porozumiewanie się bez użycia słów. Środki komunikacji niewerbalnej są różnorodne. Oddziałuje ona przede wszystkim na zmysły wzroku (to np. gesty, mimika, postawa ciała) i słuchu (intonacja, sposób mówienia).
- **koncentracja:** sytuacja, gdy na rynku, procentowo duża część danego typu towarów i usług dostarczana jest przez niewielką liczbę przedsiębiorstw. Mierzy się ją przy pomocy wskaźnika koncentracji, który jest udziałem w rynku jaki posiada kilka największych firm.
- **koncesja:** zezwolenie, upoważnienie do prowadzenia jakiejś działalności.
- **konformista:** przejmuje poglądy i normy postępowania uznawane za atrakcyjne, modne lub obowiązujące w danej grupie. Nawet jeśli konformista w głębi serca wyznaje jakieś wartości, ważniejsze są dla niego powodzenie i popularność.
- **konkurencja:** proces w którym firmy współzawodniczą ze sobą w zawieraniu transakcji rynkowych. Ich głównym narzędziem jest przedstawianie korzystniejszych ofert od innych przedsiębiorstw np. w przypadku mediów może być to jakość prezentowanych treści.
- **konstytucja:** (inaczej: ustawa zasadnicza), akt prawny, który zazwyczaj ma najwyższą moc prawną. W Polsce obowiązuje Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej uchwalona w 1997 roku.
- **konsument:** osoba, która kupuje towary na swój własny użytek.
- **konwencja:** zbiór cech utworów (artystycznych, dziennikarskich itp.) wielokrotnie powtarzany i wykorzystywany. Dana konwencja może być typowa dla jednego twórcy, grupy czy okresu. Składać się na nią mogą różne elementy utworu – zarówno związane z jego formą, jak i treścią.
- **konwencja (prawo):** umowa międzynarodowa mająca skutki prawne.
- **konwergencja kompetencji:** łączenie się i przenikanie kompetencji medialnych, informacyjnych i cyfrowych.
- **konwergencja mediów:** (łac. convergere – zbierać się, upodabniać się), kulturowe i technologiczne przenikanie się i łączenie różnych środków przekazu, urządzeń informatycznych i telekomunikacyjnych.

- **konwersja:** przekształcenie formatu pliku w inny format (np. zmiana pliku ODT w DOCX).
- **koszt wytworzenia informacji:** na koszt wytworzenia informacji składają się koszty produkcji nośnika (np. druk książki, wytłoczenie płyty), reklamy, pośredników (dysytrbutorów), honoraria twórców i wykonawców oraz ich praca umysłowa lub artystyczna.
- **kradzież tożsamości:** używanie danych innej osoby w celu popełnienia oszustwa lub przestępstwa. Najczęstszym sposobem pozyskiwania danych stosowanym przez oszustów jest mail z banku zawierający prośbę o zaktualizowanie danych osobowych lub hasła. Możliwe jest również pozyskiwanie informacji z wyrzucanych na śmietnik dokumentów lub nośników informatycznych lub poprzez włamywanie się do komputerów. Dzięki takim danym oszust może np. utworzyć w internecie nasz fałszywy profil, umieszczać obraźliwe komentarze w naszym imieniu, dokonać zakupów na nasze konto, a nawet zaciągnąć kredyt.
- **Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji:** Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji – jeden z regulatorów rynku mediów, chroni wolność słowa w radiu i telewizji oraz interesy odbiorców, zapewniając otwarty i różnorodny charakter mediów. Do zadań KRRiT należą m. in. przyznawanie koncesji, kontrolowanie nadawców, badanie treści i odbioru programów radiowych i telewizyjnych.
- **kultura remiksu:** popularne zjawisko wykorzystywania istniejących utworów i łączenie ich w nową, oryginalną całość.
- **licencja:** dokument prawny lub umowa określająca warunki korzystania z utworu, m.in. czas, zakres swobody użytkownika, pola eksploatacji.
- **linia redakcyjna:** ogół poglądów politycznych i społecznych przeważających w redakcji danego medium. Ma wpływ na sposoby formułowania opinii, referowania wydarzeń itd. Linia redakcyjna związana jest z konsekwentnym ujawnianiem pewnych przekonań i niechęcią do promowania innych.
- **lokowanie produktu:** przekaz handlowy polegający na przedstawieniu lub nawiązaniu do towaru, usługi lub ich znaku towarowego w taki sposób, że stanowią one element samej audycji.
- **majątkowe prawa autorskie:** prawo twórcy do korzystania z utworu i rozporządzania nim. Jest to prawo zbywalne, co oznacza, że twórca może przenieść je na inne osoby lub udzielić zezwolenia na korzystanie z utworu (za wynagrodzeniem lub bez). Trwanie majątkowych praw autorskich jest ograniczone w czasie (70 lat po śmierci autora).
- **manipulacja:** ukryta perswazja. Przekonywanie kogoś do podjęcia pewnych (często niekorzystnych dla niego) działań i jednocześnie ukrywanie swoich prawdziwych intencji.
- **mapa myśli:** sposób organizacji informacji i metoda sporządzania notatek, polegająca na graficznym uporządkowaniu wiadomości w połączone liniami pola. W centralnym polu pojawia się najważniejsza informacja lub kluczowe pytanie, od których – podążając za skojarzeniami – rysuje się odnośniki.
- **marketing szeptany:** stwarzanie powodów do rozmowy o marce, produktach lub usługach, oraz ułatwianie nawiązania tej konwersacji. Marketing szeptany jest cenną formą promocji, ze względu na dużą wiarygodność komunikatów przekazywanych przez konsumentów. Ludzie są bardziej skłonni wierzyć pozytywnym opiniom swoich znajomych na temat produktu, którego używali, niż np. reklamom telewizyjnym.
- **mass media:** środki społecznego komunikowania o szerokim zasięgu, czyli prasa, radio, telewizja, Internet.

- **materiał poemisyjny:** zapis audycji po jej emisji na antenie, który nadawca ma obowiązek zachować na okres 28 dni od daty emisji.
- **materiał prasowy:** każdy opublikowany lub przekazany do opublikowania w prasie tekst albo obraz o charakterze informacyjnym, publicystycznym, dokumentalnym lub innym, niezależnie od środków przekazu, rodzaju, formy, przeznaczenia czy autorstwa (art. 7 p. 4 ustawy Prawo prasowe).
- **Mbps:** (Megabit na sekundę, inaczej: Mb/s) — jednostka natężenia strumienia danych w medium transmisyjnym (np. pomiędzy dwoma komputerami) oraz jednostka przepustowości, czyli maksymalnej ilości informacji, jaka może być przesyłana przez dany kanał telekomunikacyjny w jednostce czasu. Określa, że w przeciągu 1 sekundy może zostać przesłany 1 Megabit informacji.
- **media publiczne:** ich właścicielem jest społeczeństwo, są finansowane z abonamentu, własnych produkcji oraz reklam. Podstawą ich działalności nie jest generowanie zysku, ale realizowanie misji.
- **media społecznościowe:** różnorodne narzędzia umożliwiające użytkownikom internetu rozbudowaną interakcję. W zależności od charakteru tej interakcji wyróżniamy wśród nich fora, czaty, blogi, portale społecznościowe, społeczności gier sieciowych, serwisy crowdfundingowe i wiele innych.
- **medium:** środek przekazu. Zwykle dane medium wykorzystuje określone rozwiązania technologiczne oraz umożliwia komunikację na szeroką skalę. Np. telewizja, prasa, internet.
- **mem:** najczęściej zdjęcie lub inna forma grafiki wraz z podpisem; memy rozpowszechniane są głównie w mediach społecznościowych.
- **misja:** w odniesieniu do mediów publicznych obowiązek dostarczania szerokiej widowni i poszczególnym, zdefiniowanym grupom widzów wysokiej jakości treści informacyjnych, publicystycznych, kulturalnych, rozrywkowych, edukacyjnych i sportowych. Programy w telewizji i radiofonii publicznej mają cechować się pluralizmem, bezstronnością, wyważeniem i niezależnością oraz innowacyjnością, wysoką jakością i integralnością przekazu.
- **modele komunikacji:** różne sposoby przesyłania komunikatów i informacji w zależności od środowiska oraz liczby nadawców i odbiorców uczestniczących w tym procesie, np. jeden-do-wielu (model opisujący działanie radia lub telewizji), wielu-do-wielu (model działania społeczności sieciowych).
- **monitoring wizyjny:** (CCTV), system służący do zdalnego przekazywania obrazu, obejmujący jedną bądź wiele kamer. Wykorzystywany jest przez instytucje publiczne i podmioty prywatne do różnych celów (np. ochrony mienia czy walki z przestępczością). W niektórych krajach budzi spore kontrowersje ze względu na ingerencję w prywatność obserwowanych osób.
- **monitor brajlowski:** urządzenie wyświetlające za pomocą punktów dotykowych pismo Braille'a, czasami także znaki graficzne.
- **monopol:** czyjeś wyłączne prawo do czegoś.
- **monopol autorski:** prawo autora do kontrolowania tego kto i jak wykorzystuje jego utwór.
- **mowa nienawiści:** wypowiedzianie się w celu znieważenia jakiejś osoby czy grupy lub wzbudzenia niechęci wobec niej. Nawoływanie do przemocy jest typowe dla mowy nienawiści. Często przyczynia się do rozpowszechniania rozmaitych uprzedzeń i kłamliwych stereotypów.

- **multimedia:** media łączące kilka różnych form przekazu (np. tekst, obraz statyczny, dźwięk, film). Często pojęcie łączy się z interaktywnością.
- **multipleks:** pakiet programów telewizyjnych i radiofonicznych oraz usług dodatkowych nadawanych na jednym kanale częstotliwości.
- **narracja:** opowieść, opowiadanie; całość wypowiedzi zawierająca relację tego, który opowiada, opis akcji, komentarze i opisy.
- **narracja cyfrowa:** opowieść w formie multimedialnej. Jej autor przekazuje treść za pomocą połączenia różnych form przekazu, np. tekstu, animacji, dźwięku, obrazu, wideo. Może przybierać formę hipertekstu, prezentacji, filmu.
- **narracja linearna:** opowieść zbudowana w porządku ciągłym, przyczynowo-skutkowym, chronologicznym.
- **nawigacja (satelitarna):** określanie bieżącego położenia oraz optymalnej drogi do celu dla ludzi, statków, pojazdów lądowych i innych przemieszczających się obiektów za pomocą sygnałów radiowych wysyłanych przez sztuczne satelity Ziemi. Przykładem nawigacji satelitarnej jest GPS.
- **netykieta:** zwyczajowy zbiór zasad kulturalnego zachowania w internecie.
- **nick:** (z ang. nickname — przezwisko, pseudonim), podpis (niebędący imieniem i nazwiskiem) wykorzystywany przez użytkowników sieci.
- **niepełnosprawność:** obniżona sprawność funkcjonowania organizmu lub obniżony poziom rozwoju intelektualnego, które utrudniają sprawne funkcjonowanie w społeczeństwie.
- **nieuczciwa konkurencja:** działanie sprzeczne z prawem i dobrymi obyczajami mające na celu zagrożenie lub naruszenie interesów innego przedsiębiorcy. Czynami nieuczciwej konkurencji są w szczególności: wprowadzające w błąd oznaczenie przedsiębiorstwa, fałszywe lub oszukańcze oznaczenie pochodzenia geograficznego towarów albo usług, wprowadzające w błąd oznaczenie towarów lub usług, naruszenie tajemnicy przedsiębiorstwa, nakłanianie do rozwiązania lub niewykonania umowy, naśladownictwo produktów, pomawianie lub nieuczciwe zachwalanie, utrudnianie dostępu do rynku, przekupstwo osoby pełniącej funkcję publiczną, a także nieuczciwa lub zakazana reklama oraz organizowanie systemu sprzedaży lawinowej (art. 3 Ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji).
- **nihilista:** uważa, że prowadzenie rozmowy jest bezsensowne, skoro nie ma ona wpływu na rzeczywistość. Nihilisci często uznają niemożliwość przyjęcia jakichkolwiek podstaw moralnych, na których można byłoby się oprzeć. Postawa ta łączy się więc często ze sceptycyzmem.
- **normy społeczne:** wzory właściwego zachowania w różnych sytuacjach życia społecznego. Normy, jakim podlega dana osoba, są określane przez jej pozycję i rolę społeczną.
- **normy w komunikacji:** zwyczajowe reguły, które mają na celu zapewnienie nam swobody komunikowania się, ale też określają pewne obowiązki wobec osób, z którymi się komunikujemy.
- **NoScript:** rozszerzenie do przeglądarek internetowych, automatycznie blokuje skrypty uruchamiane przez strony internetowe w przeglądarce.
- **nośnik informacji:** przedmiot fizyczny, na którym możliwe jest zapisanie informacji i z którego możliwe jest późniejsze odczytanie tej informacji, np. kartka papieru, kaseta magnetofonowa, karta pamięci.

- **nowe media:** nowe środki przekazu, które istotnie różnią się od swoich poprzedników. W odróżnieniu od tzw. mediów tradycyjnych (prasa drukowana, radio, telewizja), nowe media są interaktywne. Znoszą podział na odbiorcę i nadawcę treści: treści za ich pomocą może tworzyć każdy użytkownik. Działanie nowych mediów umożliwia internet.
- **obiektywność informacji:** brak naznaczenia informacji osobistym doświadczeniem autora jej przekazu, jego poglądami czy subiektywnym punktem widzenia. Całkowita obiektywność to sytuacja idealna, niemal nigdy niemożliwa do spełnienia.
- **obowiązek informacyjny:** obowiązek powiadomienia konsumenta o cechach towarów lub podanie danych teleadresowych i informacji o stanie finansowym jednostki, dotyczy m.in. administratorów danych osobowych.
- **obraz nośnika:** plik, w którym znajduje się zawartość pewnego nośnika informacji (np. płyty CD, dysku twardego, dyskietki) oraz informacje o jego strukturze. Na podstawie obrazu płyty można wykonać dowolną ilość kopii oryginalnego nośnika. Można również uruchomić program na nich zawarty za pomocą aplikacji służącej do montowania obrazów płyt. Popularnym formatem obrazów płyt jest ISO. niehierarchiczna struktura danych — sposób uporządkowania informacji w komputerze, polegający na określeniu niehierarchicznych zależności pomiędzy nimi. Typowymi jej przykładami są tabele.
- **obraz rastrowy:** obraz cyfrowy, stworzony z siatki pikseli w określonych kolorach.
- **ochrona wizerunku:** wizerunek każdej osoby (czyli jej podobizna utrwalona na przykład na zdjęciu bądź filmie) podlega ochronie. Oznacza to, że nie może on być rozpowszechniany bez zgody danej osoby. Są jednak wyjątki. Rozpowszechnianie wizerunku bez zgody jest możliwe na przykład w przypadku: (1) osób powszechnie znanych, jeżeli wizerunek wykonano w związku z pełnieniem przez nie funkcji publicznych, (2) osób stanowiących jedynie szczegół całości takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza, (3) osób, które otrzymały zapłatę za pozowanie, chyba że wyraźnie zastrzegły inaczej, (4) osób ściganych listem gończym.
- **określnik:** w języku porządkowania informacji oznacza kategorię pomocniczą, określającą hasło główne, w podziale elementów bazy danych. Pojawia się zawsze po hasle głównym.
- **operatory logiczne:** elementy umożliwiające działania na zbiorach, przydatne w formułowaniu zapytań wyszukiwawczych. Np. przy pomocy operatora AND dokonuje się połączenia dwóch elementów w jeden zbiór. Korzystanie z operatorów logicznych znacznie zwiększa skuteczność wyszukiwania. Najpopularniejszymi operatorami są: AND, OR, NOT.
- **operator telekomunikacyjny:** podmiot gospodarczy (przedsiębiorca) uprawniony do dostarczania publicznych sieci telekomunikacyjnych lub udogodnień towarzyszących.
- **opłata audiowizualna:** opłata na rzecz mediów publicznych, uiszczana przez wszystkie gospodarstwa domowe lub osoby, niezależnie od tego, czy posiadają one urządzenia umożliwiające odbiór programów radiowych lub telewizyjnych; obecnie opłata audiowizualna obowiązuje np. we Francji, Holandii, Niemczech czy Wielkiej Brytanii; w Polsce wprowadzenie opłaty audiowizualnej zapowiedział w styczniu 2014 r. ówczesny Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego Bogdan Zdrojewski. Obecnie opracowywane są założenia ustawy zastępującej abonament radiowo-telewizyjny opłatą audiowizualną.
- **organizacje pozarządowe:** (inaczej NGOs, z ang. non governmental organisations) tworzone przez obywateli, niezwiązane – finansowo i merytorycznie – z władzą państwową. Działają na rzecz rozwiązywania problemów społecznych oraz na polach kultury, sztuki, nauki itp.

- **osoba prawna:** jednostka organizacyjna złożona z ludzi i środków materialnych, powołana do realizacji danego zadania. Posiada osobowość prawną, dzięki której może dokonywać czynności prawnych, np. podpisywać umowy.
- **osobiste prawa autorskie:** prawa niezbywalne chroniące więź twórcy z utworem. Jest to prawo do m.in. oznaczenia utworu swoim nazwiskiem lub pseudonimem, decydowania o tym w jaki sposób jest po raz pierwszy rozpowszechniony, wykorzystywany i jakie zmiany mogą zostać wprowadzone w jego formie lub treści. Osobiste prawa autorskie trwają wiecznie i nie można ich przekazać na rzecz innych osób.
- **oświadczenie woli:** pojęcie prawnicze. Uzewnętrżenie, przejaw woli lub zamiaru, które ma skutki prawne w postaci zawarcia umowy. Wola musi być wyrażona w sposób dostateczny.
- **otwarte zasoby edukacyjne (OZE):** zasoby edukacyjne na wolnych licencjach (lub przeniesione do domeny publicznej), udostępniane za pośrednictwem dowolnych technologii informacyjno-telekomunikacyjnych.
- **OZZ:** organizacja zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi. OZZ-y zarządzają majątkowymi prawami autorskimi, głównie poprzez wydawanie licencji na korzystanie z utworów.
- **PageRank:** algorytm będący podstawą indeksowania stron internetowych przez Google. Podstawą jego działania jest założenie, że tekst jest tym bardziej wartościowy, im częściej powołują się na niego inni użytkownicy. W praktyce oznacza to, że pierwsze miejsca w wynikach wyszukiwania zajmują te strony, do których linkuje najwięcej internautów.
- **pakiet danych:** jednostka informacji w sieciach telekomunikacyjnych. Pakiet składa się z nagłówków i obszaru danych. Nagłówek pakietu zawiera informacje wymagane do przesłania pakietu od nadawcy do odbiorcy. Obszar danych zawiera informacje, które mają zostać przesłane w pakiecie.
- **patent:** prawo wyłączone udzielane przez Urząd Patentowy na wynalazek, który jest nowy, posiada poziom wynalazczy i nadaje się do przemysłowego stosowania.
- **peer production:** sposób tworzenia różnych dóbr, polegający na współpracy ochotników, którzy za pośrednictwem sieci pracują nad wspólnym dziełem. Wyniki takiej współpracy są zwykle dobrem wspólnym, udostępnianym w internecie. Przykładami peer production są m. in. bookspriny i hackatony.
- **pełnotekstowa baza danych:** zbiór dokumentów tekstowych udostępnianych online, zawierająca dokumenty w całości.
- **perswazja:** przekonywanie kogoś do własnych racji.
- **PGP:** (skrót od ang. Pretty Good Privacy) standard szyfrowania m.in. poczty elektronicznej.
- **phishing:** (in. spoofing) wyłudzenie poufnych informacji osobistych (np. haseł lub szczegółów karty kredytowej) przez podszywanie się pod godną zaufania osobę lub instytucję, której te informacje są pilnie potrzebne (np. Twój bank). Jest to rodzaj ataku opartego na inżynierii społecznej, tzn. wykorzystujący naszą nieuwagę, zaufanie do danej instytucji i często odruchowe działania.
- **piksel:** element obrazu wyświetlanego na ekranie, zwykle maleńki, jednokolorowy kwadrat.
- **plagiat:** skopiowanie utworu (lub jego części) innego autora i przedstawienie pod własnym nazwiskiem.
- **plik:** uporządkowany zbiór danych o skończonej długości, posiadający szereg atrybutów i stanowiący dla użytkownika systemu operacyjnego całość.

- **pluralizm:** sytuacja w której różne grupy mają prawo wyrażać swoje interesy. Pluralizm zakłada poszanowanie narodowościowej i kulturowej różnorodności oraz uznanie równości poglądów. To stan pokojowego współistnienia różnych opinii, religii, wartości, przekonań. W odniesieniu do świata mediów pluralizm oznacza wielość i różnorodność mediów rywalizujących ze sobą o uwagę odbiorcy.
- **podcast:** internetowe audycje audio lub wideo, najczęściej tworzące serie.
- **poła eksploatacji:** sposób korzystania z utworu, np. wyświetlanie filmu lub drukowanie książki. Polskie prawo nie zawiera definicji pól eksploatacji, wymienia tylko ich przykłady takie jak: utrwalanie i zwielokrotnianie utworu, obrót oryginałem lub egzemplarzami, rozpowszechnianie utworu, publiczne wykonanie, wystawienie, wyświetlenie, odtworzenie oraz nadawanie i reemitowanie, a także publiczne udostępnianie utworu w taki sposób, aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i w czasie przez siebie wybranym.
- **polityka medialna:** strategia określająca ramy prawne i regulacyjne działalności mediów; dotyczy treści przekazów medialnych, organizacji i funkcjonowania mediów oraz ich technicznej infrastruktury.
- **polityka prywatności:** dokument umieszczany na witrynie internetowej w celu poinformowania użytkowników o tym, jakie dane osobowe są o nich zbierane i jak będą wykorzystywane.
- **połączenie https://:** połączenie przeglądarki ze stroną internetową zapewniające szyfrowanie komunikacji, a tym samym znacznie utrudniające dostęp do treści osobom innym niż nadawca i odbiorca. Szyfrowanie niezbędne jest w bankowości elektronicznej i w innych sytuacjach, w których podajesz swoje prawdziwe dane. Korzystanie z połączenia https:// zaleca się każdorazowo przy logowaniu.
- **poprawność polityczna:** sposób publicznego wyrażania się, którego głównym celem jest zachowanie szacunku oraz tolerancji wobec osób o innych przekonaniach, religii, narodowości, orientacji seksualnej itd. Polega na unikaniu w dyskursie publicznym stosowania obraźliwych słów i zwrotów oraz zastępowaniu ich wyrażeniami bardziej neutralnymi. Obejmuje również samoograniczenie w posługiwaniu się symbolami i określeniami, które potencjalnie mogłyby naruszać uczucia niektórych grup społecznych.
- **postać analogowa:** tradycyjny zapis informacji, np. na taśmie filmowej, papierze, płycie winylowej. Postać cyfrowa umożliwia zapis za pośrednictwem kodu binarnego – zer i jedynek.
- **potrzeba informacyjna:** informacje wymagane przez danego użytkownika, niezbędne ze względu na cel i okoliczności jego działań. Potrzeba informacyjna prowadzi do rozpoczęcia wyszukiwania informacji.
- **Powszechna Deklaracja Praw Człowieka:** zbiór praw człowieka i zasad ich stosowania uchwalony przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w dniu 10 grudnia 1948 roku w Paryżu. Tekst Powszechnej Deklaracji Praw człowieka ONZ jest nienaruszalny i nie może podlegać zmianom i poprawkom. Składa się z preambuły i trzydziestu artykułów, wymienia podstawowe prawa jednostki i wyznacza zasadę ich poszanowania przez prawo. Podstawowe prawa człowieka i ich zasady to: równość wszystkich ludzi pod względem godności i praw, zakaz różnicowania ludzi pod względem "rasy, koloru, płci, języka, wyznania, poglądów politycznych i innych, narodowości, pochodzenia społecznego, majątku, urodzenia lub jakiegokolwiek innego stanu", prawo do życia, prawo do osobowości prawnej, prawo do sądu, prawo do życia osobistego i rodzinnego, prawo wyboru miejsca zamieszkania, prawo do obywatelstwa, zasada równości kobiet i mężczyzn, prawo do własności, wolność myśli, sumienia, wyznania, zgromadzeń i stowarzyszania się, uczestnictwa w życiu politycznym i społecznym, prawo do pracy, wypoczynku, dostępu do nauki, zdrowia, kultury.

- **pozycjonowanie stron:** działania mające na celu osiągnięcie jak najwyższej pozycji w wynikach wyszukiwarek internetowych.
- **PR:** (ang. public relations), kształtowanie, budowanie i utrzymywanie dobrych stosunków danego podmiotu (firmy, osoby publicznej itp.) z otoczeniem.
- **prawa człowieka:** zespół praw i wolności, które przysługują każdemu, bez względu na płeć, rasę, język, wyznanie, przekonania polityczne, pochodzenie narodowe i społeczne, majątek itp.
- **prawa dziecka:** zespół praw i wolności, które przysługują każdemu dziecku bez względu na płeć, rasę, język, pochodzenie narodowe i społeczne itp. Do praw dziecka należy m.in.: prawo do wychowywania się w rodzinie, adopcji, dostępu do informacji, prywatności.
- **prawa pokrewne:** powiązane z prawem autorskim, to m.in. prawa do artystycznych wykonań, prawa do fonogramów i wideogramów, prawa do nadań programów, prawa do pierwszych wydań, prawa do wydań naukowych i krytycznych. Prawa pokrewne chronią głównie interesy podmiotów, dzięki którym utwory są rozpowszechniane, np. wykonawców utworów, producentów fonogramów. Są ograniczone czasowo, czyli wygasają z upływem 50 lat (w przypadku artystycznych wykonań, fonogramów, wideogramów i nadań programów), 25 lat (od pierwszej publikacji lub rozpowszechnienia) i 30 lat (od pierwszej publikacji wydań naukowych i krytycznych).
- **premium (usługa):** usługa o podwyższonej płatności np. sms. Wiadomości SMS Premium to najczęściej ciąg czterech lub pięciu cyfr zaczynający się od cyfry siedem lub dziewięć. Kolejne cyfry informują o koszcie wysyłanej wiadomości SMS.
- **przestępstwo z nienawiści:** dokonanie czynu zabronionego motywowanego uprzedzeniami. Polskie prawo jako przestępstwa określa: grożenie, znieważanie, nawoływanie do nienawiści i przemocy, dążenie do wyniszczenia grup etnicznych czy wyznaniowych, a także oczywiście stosowanie przemocy. Jeśli takie działania spowodowane są wrogością wobec czyjejś tożsamości – są to przestępstwa z nienawiści.
- **procesor:** element komputera realizujący instrukcje programu komputerowego przez wykonywanie podstawowych operacji (np. arytmetycznych) na danych, które pobiera z pamięci komputera. protokół – standard komunikacji, dzięki którym poszczególne komputery są w stanie właściwie użyć nadsyłanych pakietów danych oraz mają pewność bycia zrozumianymi przez inne hosty.
- **profilowanie:** oparty na określonych algorytmach mechanizm, który służy kategoryzowaniu ludzi według ich cech, zachowań, preferencji. Jest stosowany m.in. w marketingu internetowym w celu prezentowania reklam dopasowanych jak najściślej do potrzeb określonych użytkowników i użytkowników sieci, w branży bankowej i ubezpieczeniowej w celu oceny klienta, a także przez państwo w celu zwiększenia bezpieczeństwa (np. No Fly List w USA).
- **program antywirusowy:** program komputerowy, którego celem jest wykrywanie, zwalczanie i usuwanie wirusów komputerowych.
- **protokół FTP:** (File Transfer Protocol) protokół komunikacyjny, umożliwiający dwukierunkowy transfer plików pomiędzy klientem a serwerem.
- **protokół HTTP:** (ang. Hypertext Transfer Protocol), jeden z podstawowych protokołów (tj. reguł postępowania i kroków podejmowanych przez urządzenie w celu nawiązania łączności i wymiany danych) Internetu, odpowiadający np. za ładowanie stron internetowych.
- **protokół HTTPS:** (ang. Hypertext Transfer Protocol Secure), rozszerzenie protokołu HTTP. Umożliwia przesyłanie w sieci zaszyfrowanych informacji, dzięki czemu dostęp do treści mają jedynie nadawca oraz odbiorca komunikatu.

- **protokół IP:** (Internet Protocol) podstawowy protokół komunikacyjny umożliwiający przekazywanie pakietów danych w Internecie oraz sieciach lokalnych i przypisywanie adresów hostom
- **protokół SMTP:** (Simple Mail Transfer Protocol) protokół komunikacyjny opisujący sposób przekazywania poczty elektronicznej w Internecie. (źródło: Wikipedia)
- **protokół TCP:** (Transmission Control Protocol) protokół komunikacyjny umożliwiający nawiązanie połączenia oraz niezawodne przesyłanie pakietów pomiędzy hostami z zachowaniem odpowiedniej kolejności ich odbioru.
- **próbkowanie:** proces tworzenia cyfrowej formy dźwięku. Polega na uchwyceniu brzmienia dźwięku w określonych momentach czasu, rozmieszczonych w regularnych odstępach. Są one tak małe, że brak płynności dźwięku cyfrowego jest niemożliwy do usłyszenia.
- **prywatność:** sfera życia człowieka, w którą nie należy wkraczać bez pozwolenia. Ma ona swój aspekt cielesny, terytorialny, informacyjny i komunikacyjny. Prywatność jest chroniona przez prawo (m.in. przez Konstytucję RP i akty prawa międzynarodowego). Ograniczenie prawa do prywatności możliwe jest tylko w określonych sytuacjach (na przykład ze względu na bezpieczeństwo publiczne czy ochronę zdrowia).
- **przeglądarka internetowa:** Program służący do pobierania i wyświetlania zawartości plików pobieranych z serwerów, czyli wyświetlania stron internetowych i plików multimedialnych. Współczesne przeglądarki mają możliwość komunikowania za pomocą wielu różnych protokołów, np. poczty e-mail, dzięki czemu mogą służyć rozbudowanym zadaniom. W systemie Windows domyślną przeglądarką jest Internet Explorer, w systemie Linuks najczęściej jest to Mozilla Firefox. Dodatkowo przeglądarki takie jak Mozilla Firefox, Opera oraz Chrome obsługują dodatkowe wtyczki, czyli małe programy rozbudowujące ich funkcjonalności, np. z zakresu bezpieczeństwa.
- **przekaz handlowy:** każdy mający służyć bezpośrednio lub pośrednio promocji towarów, usług lub renomy podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą lub zawodową, towarzyszący audycji lub włączony do niej, w zamian za opłatę lub podobne wynagrodzenie, albo w celach autopromocji, w szczególności reklama, sponsorowanie, telesprzedaż i lokowanie produktu.
- **przetwarzanie danych osobowych:** wykonywanie jakichkolwiek operacji na danych osobowych, takich jak np. zbieranie, utrwalanie, przechowywanie, opracowywanie, zmienianie, udostępnianie i usuwanie, zwłaszcza gdy odbywa się w systemach informatycznych.
- **przypis:** objaśnienie lub uzupełnienie umieszczane na dole strony, na końcu rozdziału lub dzieła. Często zawiera informacje na temat miejsca publikacji cytatów.
- **publikacja elektroniczna:** dokument, muzyka itp., utworzone z wykorzystaniem techniki multimedialnej oraz hipertekstu i rozpowszechniane za pomocą mediów informatycznych (w tym w internecie). Do publikacji elektronicznych zaliczają się zarówno dokumenty elektroniczne, jak i skomplikowane wydawnictwa, takie jak gry komputerowe.
- **ransomware:** (ang. ransom – okup) – rodzaj oprogramowania używanego w przestępczości internetowej. Jego działanie polega na zaszyfrowaniu danych należących do użytkownika. Następnie program wymusza wyświetlenie notatki od przestępcy, informującej o tym, co musi zrobić właściciel plików, aby je odzyskać (zwykle chodzi o przelew określonej kwoty pieniędzy).
- **ratyfikacja:** formalne wyrażenie zgody przez uprawniony organ państwowy na związanie się przez państwo umową międzynarodową. W Polsce ratyfikacji dokonuje Prezydent RP, niekiedy wymaga ona wcześniejszej zgody parlamentu. W praktyce ratyfikacja oznacza wprowadzenie danej umowy międzynarodowej do krajowego porządku prawnego.

- **regulacja mediów:** nadzór i kontrola działalności przedsiębiorstw medialnych; np. w na rynku mediów w Polsce regulacją treści w radiofonii i telewizji zajmuje się KRRiT, kwestiami gospodarki częstotliwościami UKE, a kwestiami konkurencji UOKiK.
- **regulamin:** zbiór przepisów normujących zasady postępowania lub prac danego organu (usługi, instytucji, organizacji, przedsiębiorstwa). Składa się na niego zbiór obowiązków, nakazów, zakazów itd., określających zachowanie się podmiotu podporządkowanego organowi nadrzędnemu (którego zwykle regulamin jest dziełem).
- **reklama:** informacja połączona z komunikatem perswazyjnym. Zazwyczaj ma na celu skłonienie do nabycia lub korzystania z określonych towarów czy usług, popierania określonych spraw lub idei.
- **reklama podprogowa:** reklama, która jest postrzegana nieświadomie. Informacje reklamowe są częścią innego przekazu i trwają zbyt krótko, aby mózg mógł je świadomie zarejestrować.
- **reklama porównawcza:** bezpośrednie porównanie produktów i wskazanie na jeden z nich jako lepszy od drugiego. Zazwyczaj traktowana jako czyn nieuczciwej konkurencji.
- **reklama wiązana:** (ang. power content), wiązanie treści reklam z treścią informacji, z którą zapoznaje się użytkownik, np. AdWords. Często przybiera formę artykułu i nie jest wyraźnie oznaczona jako reklama. Są to także sondy czy tzw. feedy z mediów społecznościowych.
- **relatywista:** pokazuje zależność pomiędzy słusznością danego stanowiska a odniesieniem do konkretnej kultury lub społeczności. Relatywiści walczą z dogmatyzmem, w przeciwieństwie jednak do sceptyków popierają często rozwiązania według nich najlepsze w danej sytuacji.
- **remiks:** utwór, w którym wykorzystano i połączono elementy różnych innych dzieł. Dzięki nowemu kontekstowi zmieniają one swoje znaczenie. Pierwotnie termin "remiks" odnosił się tylko do utworów muzycznych i oznaczał zmianę aranżacji piosenki, połączenie jej pierwotnej wersji z innymi elementami dźwiękowymi.
- **retencja danych telekomunikacyjnych:** obowiązkowe, systematyczne zatrzymywanie informacji o szczegółach wszystkich rodzajów połączeń elektronicznych w celach związanych z bezpieczeństwem publicznym. Operatorzy sieci i dostawcy usług telekomunikacyjnych muszą przechowywać wszystkie informacje niezbędne do ustalenia kto, kiedy, gdzie, z kim i w jaki sposób się połączył lub próbował połączyć.
- **RFID:** (ang. Radio-frequency identification), technika, która wykorzystuje fale radiowe do przesyłania danych na odległość. Używana jest w różnego rodzaju narzędziach działających bezstykowo (np. kartach PayPass).
- **router:** urządzenie sieciowe spełniające funkcję węzła komunikacyjnego. Służy do łączenia różnych sieci komputerowych. Jest w stanie przekazać otrzymane pakiety danych do sieci docelowej, rozróżniając ją spośród wielu innych. Czyni to dzięki wykorzystaniu protokołów TCP/IP.
- **rozdzielczość:** parametr wyświetlania lub druku, określający liczbę pikseli obrazu mieszczących się w każdym calu (lub centymetrze) nośnika (ekranu komputera, kartki papieru, wyświetlacza itd.)
- **rozpowszechniać:** czynić coś ogólnie znanym. Decyzja o pierwszym rozpowszechnieniu utworu jest jednym z osobistych praw autora. Rozpowszechnienie utworu może polegać na udostępnieniu utworu w internecie, przekazaniu rękopisu wydawnictwu lub wykonaniu utworu.

- **rozszerzenie:** (inaczej: wtyczka), dodatkowy moduł do programu komputerowego, który rozszerza jego możliwości. Stosowanie wtyczek jest coraz częstszym zabiegiem wśród twórców programów, a zwłaszcza tych tworzących otwarte oprogramowanie. Zaletą takiego rozwiązania jest to, że użytkownicy mogą wybierać pomiędzy funkcjami, które chcą mieć w programie, a których nie. Poza tym odciąża to autora od pisania całego kodu programu, a zrzuca część tego obowiązku na zewnętrznych programistów. Najpopularniejszymi programami oferującymi wtyczki są przeglądarki internetowe oraz programy pocztowe, np. Mozilla Firefox i Mozilla Thunderbird. W obu przypadkach dzięki wtyczkom można znacząco zwiększyć poziom bezpieczeństwa i prywatności komunikacji.
- **savoir-vivre:** (z fr. „wiedzieć, jak żyć”) zasady właściwego zachowania się w towarzystwie. Niegdyś (do pierwszej połowy XX wieku) były one dużo bardziej restrykcyjne; ich przestrzeganie było konieczne w wyższych sferach społecznych. Dziś są dobrymi wskazówkami na drodze do eleganckiego i kulturalnego sposobu bycia.
- **sceptyk:** dąży do podważania każdego pewnego stanowiska. Często robi to poprzez ujawnienie założeń, których przyjmowanie nie jest wcale oczywiste.
- **sexting:** przesyłanie treści o charakterze erotycznym, zwłaszcza zdjęć ukazujących nagość, za pośrednictwem Internetu lub MMS-ów.
- **sextortion:** wykorzystanie materiałów o charakterze erotycznym (zwłaszcza „odważnych” zdjęć i filmów) do wyłudzenia, najczęściej pieniędzy lub zgody na seks.
- **serwer:** podłączony do sieci komputer, który udostępnia pewne własne zasoby innym komputerom lub pośredniczy w przekazywaniu danych pomiędzy nimi. Zwykle są to maszyny specjalnie przeznaczone do tej roli, wyposażone w potężne dyski twarde, dużą ilość pamięci RAM oraz wydajne procesory serwerowe.
- **sieciowy edytor tekstu:** edytor tekstu działający w Internecie; pliki przechowywane są na serwerach dostawcy danej usługi; obecnie najpopularniejszym sieciowym edytorem tekstu jest Google Docs, jego otwartą alternatywą jest np. Pad.
- **skrypt:** prosty program uruchamiany przez stronę internetową. Skrypty są zwykle używane do tworzenia animowanych menu i innych udogodnień, ale bywają też wykorzystywane do śledzenia internautów. Zdarza się, że zawierają złośliwy kod, który wykorzystuje luki w programie przeglądarki do infekowania komputerów użytkowników.
- **słowo kluczowe:** termin oddający jak najkrócej i jak najściślej zawartość dokumentu.
- **spam:** niechciane, niepotrzebne, niezamówione wiadomości elektroniczne. Zwykle wysyłane za pośrednictwem e-maila i dużych serwisów społecznościowych. Spam ma najczęściej (ale nie zawsze) charakter reklamowy.
- **sponsorowanie:** jest każdy wkład w finansowanie usługi medialnej lub audycji, przez podmiot, który nie dostarcza usług medialnych i nie produkuje audycji, w celu promocji jego nazwy, firmy, renomy, działalności, towaru lub usługi, znaku towarowego.
- **sprostowanie:** oficjalne zaprzeczenie, wyjaśnienie wiadomości nieprawdziwej i nieścisłej, która dostała się do wiadomości publicznej.
- **sprzedaż w pakiecie:** dostępna okresowo (np. tylko przez tydzień) sprzedaż pakietów gier, e-booków, albumów muzycznych itp.; nabywca sam decyduje, ile zapłaci za dany pakiet, zaś sprzedawca może podawać progi cenowe lub premiować zakup za cenę wyższą niż średnia dodatkowym produktem; w taki sposób działa np. Humble Bundle lub BookRage.
- **stalking:** uporczywe i trwałe nękanie jakiejś osoby, którego celem jest upokorzenie lub dezorganizacja życia. Może być osobiste lub wirtualne.

- **standardy kodowania znaków:** typowe, powszechne sposoby i kryteria prezentacji znaków graficznych w informatyce. Proponowane są przez międzynarodowe organizacje w celu unormowania interpretacji ciągów binarnych na znaki, tak aby popularne oprogramowanie komputerowe automatycznie je dokonywało. Najpopularniejszym obecnie jest standard UTF8.
- **stereotyp:** nacechowany emocjonalnie, uproszczony obraz jakiegoś zjawiska. Jest tworzony na podstawie pewnych fałszywych przekonań i uogólnień. Bardzo często dotyczy określonych grup społecznych, zwłaszcza narodowości. Przykładem funkcjonowania stereotypów są żarty o blondynkach.
- **sterownik:** program lub fragment programu, odpowiadający za dane urządzenie i pośredniczący pomiędzy nim a resztą systemu komputerowego (zwłaszcza systemem operacyjnym).
- **strategia informacyjna:** świadomie wykorzystywana metoda wyszukiwania i wykorzystywania informacji.
- **strony wiki:** typ serwisu internetowego, w którym treść można tworzyć i zmieniać za pomocą przeglądarki internetowej. Strony wiki są przede wszystkim wykorzystywane do pracy nad projektami grupowymi.
- **sygnalista:** (in. whistleblower) ten, który bije na alarm. Osoba informująca opinię publiczną o nieprawidłowościach (etycznych, finansowych) w swoim miejscu pracy (może to być jednostka budżetowa, prywatna firma itp.). Sygnalistą jest np. Edward Snowden – były pracownik firm świadczących usługi kontraktowe dla amer. Agencji Bezpieczeństwa Narodowego (ang. National Security Agency, NSA) – który w 2013 r. ujawnił tajne dokumenty tej instytucji. W wyniku tego wycieku w prasie opublikowano m.in. informacje o PRISM – programie inwigilacji prowadzonym przez NSA i polegającym na monitorowaniu na dużą skalę kont poczty elektronicznej, połączeń telefonicznych, informacji z serwisów społecznościowych itd.
- **syntezytor mowy:** urządzenie zamieniające tekst pisany na wypowiedź dźwiękową.
- **system binarny pomiaru danych:** system pomiaru wielokrotności jednostek danych, w obrębie którego stosuje się przedrostki dwójkowe. Przyporządkowane są one wielokrotnościom jednostki, uzyskanym w wyniku jej pomnożenia przez potęgi liczby 2. Np. 1 kilobit to 1024 (2^{10}) bitów, a jeden megabit to 1048576 (2^{20}) bitów. Do skrótów przedrostków określonych w tym systemie często dodaje się małą literę "i", np. 11 Kib to 1 kilobit, a 1 Mib to 1 megabit.
- **System Informacji Oświatowej:** (SIO), system baz danych, w których zbierane są informacje na temat uczniów i uczniów, nauczycielek i nauczycieli, szkół i placówek oświatowych oraz innych jednostek wykonujących zadania z zakresu oświaty. Na poziomie ministerstwa gromadzone są dane identyfikacyjne uczniów i uczennic, takie jak PESEL czy miejsce zamieszkania, oraz długa lista innych danych, zbieranych przez całą ścieżkę edukacyjną: od przedszkola do liceum.
- **system metryczny pomiaru danych:** (także: dziesiętny, SI) system pomiaru wielokrotności jednostek danych, typowy dla określania miar w układzie SI. Opiera się na mnożeniu danej jednostki przez potęgi liczby 10. Np. 1 kilobit (kb) to 1000 (10^3) bitów, a jeden megabit (Mb) to 1000000 (10^6) bitów.
- **system oligopolistyczny:** sytuacja, w której na rynku występuje tylko kilka dużych przedsiębiorstw. Powoduje to słabą konkurencję oraz monopolizację.
- **system operacyjny:** oprogramowanie zarządzające systemem komputerowym, tworzące środowisko do uruchamiania i kontroli zadań użytkownika. W celu uruchamiania i kontroli zadań użytkownika system operacyjny zajmuje się: – planowaniem oraz

przydziałem czasu procesora poszczególnym zadaniom, – kontrolą i przydziałem pamięci operacyjnej dla uruchomionych zadań, – dostarcza mechanizmy do synchronizacji zadań i komunikacji pomiędzy zadaniami, – obsługuje sprzęt oraz zapewnia równoległe wykonywaniem zadaniami jednolity, wolny od interferencji dostęp do sprzętu. Dodatkowe przykładowe zadania, którymi może, ale nie musi, zajmować się system operacyjny to: – ustalanie połączeń sieciowych, – zarządzanie plikami.

- **system smart tv**: system łączący tradycyjną telewizję (usługi linearne) z usługami dostępnymi przez internet (usługi nielinearne, np. Video on Demand).
- **system zarządzania treścią**: (ang. content management system, CMS) aplikacja internetowa pozwalająca na łatwe utworzenie serwisu WWW oraz jego późniejszą aktualizację i rozbudowę.
- **"szary internet"**: strony zawierające pełnotekstowe bazy danych i książki elektroniczne, udostępniane przez biblioteki cyfrowe. Zasoby te można przeszukiwać korzystając ze specjalistycznych serwisów np. strona Federacji Bibliotek cyfrowych. Są one niedostępne w wyszukiwarkach Google i Yahoo.
- **Sztetl**: w języku jidisz sztetl oznacza miasteczko. Sztetlem nazywano małe skupisko miejskie, w którym obowiązywała tradycyjna obyczajowość żydowska. W sztetlu większość mieszkańców stanowili Żydzi porozumiewający się w języku jidisz; obowiązywał specyficzny społeczno-kulturowy wzorzec życia, zasady dyktowane nauką Tory i Talmudu oraz wpływem autorytetu gminy. Termin ten odnosi się głównie do dawnych miasteczek byłej Rzeczypospolitej Obojga Narodów.
- **sztuczny język**: język specjalnie stworzony przez człowieka w jakimś celu. Istnieje wiele typów języków sztucznych – np. języki pomocnicze, jak esperanto, ułatwiające porozumienie między różnojęzycznymi osobami, czy języki programowania, które są podstawą wydawania komend informatycznych. Każdy język ma swój słownik (czyli zbiór elementów znaczących) oraz gramatykę (reguły łączenia elementów w sensowne frazy).
- **szyderca**: zabiera głos tylko po to, aby wyśmiać dane stanowisko lub jego przedstawiciela.
- **szyfrowanie poczty elektronicznej**: metody szyfrowania treści komunikacji e-mail tak, by odczytać ją mogli tylko nadawca i adresaci.
- **środki masowego przekazu**: środki społecznego komunikowania i przekazywania informacji o szerokim zasięgu, czyli prasa, radio, telewizja, internet, a w szerszym znaczeniu także książka, film, plakat, kino. Urządzenia, za pomocą których kieruje się pewne treści do bardzo licznej i zróżnicowanej publiczności. Środki masowego przekazu to element kultury masowej.
- **światłowod**: zamknięta struktura z włókna szklanego o formie przewodu, która umożliwia wykorzystanie impulsów świetlnych do przesyłu informacji.
- **tabloid**: (inaczej: brukowiec, bulwarówka), typ gazety, najczęściej dziennika. Skierowany jest do szerokich rzesz mało wykształconej ludności, dlatego też zawarte w nim informacje przesycone są tanią sensacją. Artykuły w tabloidach odwołują się do emocji, prowokują, nierzadko przekraczają normy dziennikarskie. Zdarza się, że opisują fikcyjne historie. Zawierają dużo zdjęć, a mało tekstu.
- **tabu**: to, co jest zakazane lub to, o czym nie wolno mówić. Tabu pełni bardzo istotną rolę w każdym społeczeństwie, ponieważ poprzez zaprzeczenie wyznacza najbardziej pierwotne świętości czy kluczowe wartości.
- **tag**: znak lub słowo kluczowe przypisane do określonego fragmentu informacji, na przykład tekstu lub pliku multimedialnego. Tagi są powszechnie stosowane w bazach danych oraz przy opisywaniu informacji tekstowej.

- **tajemnica lekarska:** zasada według której lekarz nie może nikomu przekazać informacji na temat stanu zdrowia pacjenta bez jego zgody.
- **technologia peer2peer:** model komunikacji w sieci komputerowej, który zapewnia każdemu użytkownikowi takie same prawa (w przeciwieństwie do modelu klient-serwer, w którym klient musi polegać na serwerze). W sieciach P2P każdy komputer może jednocześnie pełnić zarówno funkcję klienta, jak i serwera. Cała komunikacja odbywa się bez pośrednictwa centralnego serwera co zapewnia jej elastyczność i brak ograniczeń dla nowych użytkowników przed przyłączeniem się. Najpopularniejszymi systemami opartymi o model P2P są sieci wymiany plików takie jak BitTorrent oraz komunikatory, np. Skype
- **tekst kultury:** każdy wytwór człowieka, który jest uporządkowany według określonych reguł. Np. dzieła sztuki (obrazy, filmy czy książki), ale też np. ubrania. Nawet zwyczajowe zachowania (np. podanie ręki przy przywitaniu) są tekstami kultury. Tekstem kultury jest wszystko, co zostało stworzone, aby przekazać pewien sens.
- **telesprzedaż:** przekaz handlowy zawierający bezpośrednią ofertę sprzedaży towarów lub odpłatnego świadczenia usług.
- **three-way handshake:** procedura nawiązywania połączenia między dwoma hostami, zdefiniowana w protokole TCP. Polega na kolejnej wymianie pakietów danych o odpowiedniej zawartości.
- **TOR:** (ang. The Onion Router), specjalne oprogramowanie, które pomaga ukryć lokalizację (adres IP) oraz zapewnić poufność komunikacji w sieci.
- **translator:** program tłumaczeniowy.
- **transmisja strumieniowa:** (in. streaming) transmisja treści audio lub wideo przez Internet w sposób ciągły; użytkownik albo odbiera strumień równocześnie z innymi użytkownikami (internetowy odpowiednik radia lub telewizji), albo wybiera audycję lub pokaz wideo, a także czas odbioru (odpowiednik Video-on-demand).
- **trollowanie:** (inaczej: trolling), ośmieszanie lub obrażanie rozmówców w internecie poprzez wysyłanie napastliwych, nieuprzejmych i często nieprawdziwych przekazów. Osobę trollującą nazywamy trollem. Trolle stosują różne techniki mające na celu zirytowanie innych i wywołanie jałowej kłótni.
- **trolling patentowy:** wykorzystywanie niedoskonałości przepisów prawa patentowego do uzyskiwania korzyści finansowych. Zjawisko to polega na rejestrowaniu lub odkupywaniu od innych patentów dotyczące różnych rozwiązań, nawet tych wcześniej znanych i rozpowszechnionych, ale do tej pory nie zastrzeżonych. Następnym krokiem jest domaganie się rekompensaty pieniężnej za rzekome dotychczasowe naruszanie tych patentów jak i opłat licencyjnych z tytułu używania tych rozwiązań w przyszłości.
- **tryb prywatny:** (inaczej: incognito) sposób działania przeglądarki internetowej, który zapewnia wykasowanie wszystkich danych zapisanych podczas przeglądania (historia, ciasteczka) po zamknięciu przeglądarki (lub po wyłączeniu trybu prywatnego).
- **try before buy:** (ang. wypróbuj, zanim kupisz), możliwość darmowego testowania produktu lub usługi oferowana przez sprzedawcę.
- **uczestnictwo w kulturze:** kontakt z wytworami kultury i dziełami oraz używanie ich.
- **umowa:** porozumienie dwóch lub więcej stron mające na celu ustalenie wzajemnych obowiązków i praw.
- **uprawnienie (aplikacji mobilnej):** dostęp do informacji i funkcji urządzenia mobilnego oraz możliwość wykonywania określonych czynności (np. zmiany wpisu w kalendarzu).

- **Urząd Komunikacji Elektronicznej:** jeden z regulatorów rynku mediów, do jego zadań należy m.in. zarządzanie częstotliwościami, na których są nadawane programy radiowe i telewizyjne.
- **Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów:** urząd administracji publicznej. Odpowiada za kształtowanie polityki antymonopolowej oraz ochronę praw konsumentów.
- **UTF-8:** system kodowania należący do Unicode, wykorzystujący od 8 do 32 bitów do zakodowania pojedynczego znaku. Służy do przechowywania napisów w plikach i komunikacji sieciowej.
- **utwory zależne:** opracowania, adaptacje. Utwory zależne mają w sobie jakiś twórczy wkład nowego autora, ale korzystają też z elementów utworu oryginalnego, np. filmowa adaptacja powieści, tłumaczenie napisów do filmu.
- **utwór:** każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiegokolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia (art. 1 p. 1 Ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych).
- **utwór zależny:** opracowanie cudzego utworu. Ma w sobie jakiś twórczy wkład nowego autora, ale korzysta też z elementów utworu oryginalnego (macierzystego), np. adaptacja, tłumaczenie, remiks czy przeróbka.
- **uzależnienie:** nabyta silna potrzeba wykonywania jakiejś czynności lub zażywania jakiejś substancji. Może odnosić się do nadużywania narkotyków, leków, alkoholu, papierosów, jak również gier hazardowych, korzystania z internetu czy oglądania telewizji.
- **uzależnienie:** silna i niekontrolowana potrzeba robienia czegoś czy zażywania jakiejś substancji.
- **uzależnienie od internetu:** zespół uzależnienia od internetu (ZUI, uzależnienie od internetu; ang. Internet Addiction Disorder, IAD) – syndrom uzależnienia się użytkownika internetu od wielogodzinnego obcowania w tym środowisku. ZUI nie jest jeszcze uznana jednostką chorobową, choć zwraca nań uwagę wielu psychiatrów.
- **uznanie autorstwa:** informacja o autorze utworu, warunek konieczny przy wykorzystaniu czyjegoś utworu, np. cytacie lub remiksie. Zawsze należy zamieścić informację, czyj utwór wykorzystujemy.
- **videocast:** (ang. Video-On-Demand broadCAST) internetowe nagrania wideo, najczęściej tworzące serie; vodcast uznaje się czasem za typ -> podcastu.
- **wady oświadczeń woli:** okoliczności mające negatywny wpływ na ważność oświadczenia woli. Należą do nich brak świadomości lub swobody powzięcia decyzji i wyrażenia woli, pozorność (zmylenie osób trzecich), wprowadzenie w błąd i podstęp oraz groźba.
- **WCAG:** wytyczne dotyczące dostępności treści internetowych; zbiór wskazówek, które pomagają uniknąć błędów w tworzeniu treści na stronach WWW, tak aby były one dostępne dla wszystkich użytkowników (w tym osób niepełnosprawnych np. niewidomych czy niedowidzących); na mocy rozporządzenia Rady Ministrów podmioty realizujące zadania publiczne zobowiązane są do dostosowania swoich serwisów internetowych do standardu WCAG (serwisy istniejące przed rozporządzeniem muszą to zrobić do 2015 r.).
- **weryfikacja informacji:** sprawdzenie prawdziwości informacji
- **wiarygodność informacji:** stopień, w jakim informacja jest godna zaufania.
- **Wielka Szóstka:** (ang. Big6Skills) najbardziej znany model działań, jakie trzeba podjąć, aby skutecznie wyszukiwać i korzystać z informacji.

- **Wi-Fi:** zestaw standardów stworzonych do budowy bezprzewodowych sieci internetowych, w szczególności sieci lokalnych (LAN), opartych na komunikacji radiowej (czyli WLAN). Ich zasięg waha się od kilku metrów do kilku kilometrów, a przepustowość może osiągać wartości rzędu kilku gigabitów na sekundę. Nazwa pochodzi od skrótu angielskiego wyrażenia „Wireless Fidelity”.
- **Wikipedia:** wielojęzyczna internetowa encyklopedia działająca w oparciu o zasadę otwartej treści tworzona przez użytkowników.
- **wirtualizacja:** szerokie pojęcie oznaczające użycie programów komputerowych w celu stworzenia abstrakcji (iluzji) naśladującej jakieś zasoby. Popularnym przykładem jest wirtualizacja serwerów umożliwiająca uruchomienie wielu wirtualnych serwerów na jednym komputerze. Umożliwia to lepsze wykorzystanie zasobów sprzętowych i zmniejsza koszty.
- **wizerunek:** sposób, w jaki ktoś postrzega sam siebie lub jak widzą go inne osoby.
- **wolne i otwarte oprogramowanie:** program, którego cały kod jest dostępny dla każdego do analizy. Znacznie utrudnia to wykorzystanie programu na niekorzyść użytkowników. Społeczność tworząca wolne oprogramowanie kładzie duży nacisk na standardowe formaty, ułatwiając przenoszenie danych między programami oraz społecznościowe rozwiązywanie problemów z programami, np. szybkie reakcje na wykryte luki w bezpieczeństwie.
- **wolne licencje:** licencje, które odpowiadają definicji Wolnych Dóbr Kultury i respektują prawa użytkowników, czyli zezwalają na korzystanie, rozpowszechnianie, modyfikowanie oraz rozpowszechnianie modyfikacji utworu.
- **wolności i prawa konstytucyjne:** uprawnienia przysługujące obywatelom danego państwa. Wyróżniamy wolności i prawa osobiste, wolności i prawa polityczne oraz wolności i prawa ekonomiczne, socjalne i kulturalne.
- **wolność słowa:** prawo do publicznego wyrażania własnego zdania oraz poglądów, a także poszanowania ich przez innych. Wolność słowa jest jedną z podstawowych wartości społeczeństwa demokratycznego. Nie jest ona jednak pozbawiona ograniczeń, np. w zakresie publicznego obrażania innych lub propagowania ideologii totalitarnych.
- **wydawca:** osoba lub instytucja finansująca i organizująca produkcję audycji.
- **wynalazek:** nowatorskie, oryginalne rozwiązanie problemu technicznego. W naukach inżynierskich i badaniach produktowych wynalazek najczęściej przybiera postać nowego urządzenia lub jego elementu, metody lub procesu, dzięki którym możliwe jest wykonanie jakiejś czynności w sposób sprawniejszy, bezpieczniejszy, wydajniejszy, tańszy lub lepszy jakościowo. W naukach społecznych za wynalazki uznaje się także zdobycze niematerialne, jak druk, pieniądź czy pismo.
- **wyszukiwanie zaawansowane:** zestaw narzędzi, pozwalający na zawężanie obszaru wyszukiwania. Dzięki temu możemy uzyskać lepsze wyniki, łatwiej znajdujemy przydatne materiały. Opcje wyszukiwania zaawansowanego ułatwiają korzystanie z operatorów logicznych.
- **wyszukiwarka internetowa:** program lub strona internetowa realizująca odnajdywanie w Internecie informacji według podanych przez użytkownika słów kluczowych lub wyrażen sformułowanych w języku naturalnym.
- **zakup w chmurze:** możliwość odpłatnego korzystania z usługi (np. gry lub bazy danych), bez konieczności kupowania sprzętu lub oprogramowania – dane przechowywane są na serwerze dostawcy usługi.

- **zapytanie informacyjno-wyszukiawcze:** słowa i terminy, które są wpisywane przez użytkownika do systemu wyszukiwawczego, np. do wyszukiwarki internetowej czy bibliotecznego katalogu elektronicznego. W formułowaniu zapytań pomocne może być stosowanie operatorów logicznych lub fraz.
- **zaśmiecanie sieci:** niepotrzebne umieszczanie w internecie treści, które już się tam znajdują albo materiałów nie posiadających żadnej wartości.
- **zielnik:** zwykle ręcznie wykonana kolekcja opisanych rycin lub zasuszonych roślin
- **złośliwe oprogramowanie:** wszelkie aplikacje, skrypty itp. mające szkodliwe, przestępcze lub złośliwe działanie w stosunku do użytkownika komputera.
- **znaki diakrytyczne:** znaki graficzne (kropki, kreski, daszki, ogonki, kółeczka, akcenty itp.) w alfabetach umieszczane nad i pod literami.
- **znak towarowy:** oznaczenie graficzne, w szczególności wyraz, rysunek, ornament, kompozycja kolorystyczna, forma przestrzenna, w tym forma towaru lub opakowania, a także melodia lub inny sygnał dźwiękowy, które pozwala na odróżnienie towarów jednego przedsiębiorstwa od towarów innego przedsiębiorstwa.
- **znieważenie:** ubliżanie komuś, często przy użyciu obelżywego, wulgarnego słownictwa, obraźliwych epitetów czy inne zachowanie (gest, rysunek itp.) wobec drugiej osoby wyrażające pogardę dla godności drugiego człowieka (art. 216 Kodeksu karnego).
- **źródło informacji:** obiekt przekazujący informacje. Źródła informacji mogą być drukowane (np. książki, mapy), elektroniczne (strony www, blogi, fora internetowe) lub osobowe (inne osoby, od których możemy się czegoś dowiedzieć). Do każdego źródła należy odnosić się krytycznie, badać jego wiarygodność.

Tekst: , scenariusz: , konsultacja merytoryczna: . Materiał pochodzi z serwisu edukacjamedialna.edu.pl prowadzonego przez Fundację Nowoczesna Polska.

Udostępniono na licencji [Creative Commons Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/).

Źródło: <http://edukacjamedialna.edu.pl/lekcje/slowniczek/>.

Publikacja dofinansowana ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe.